

บทที่ 1

การบุกรุกทวีปแอฟริกา

แอฟริกาขณะที่ยังไม่ถูกกรานจากโลกภายนอก

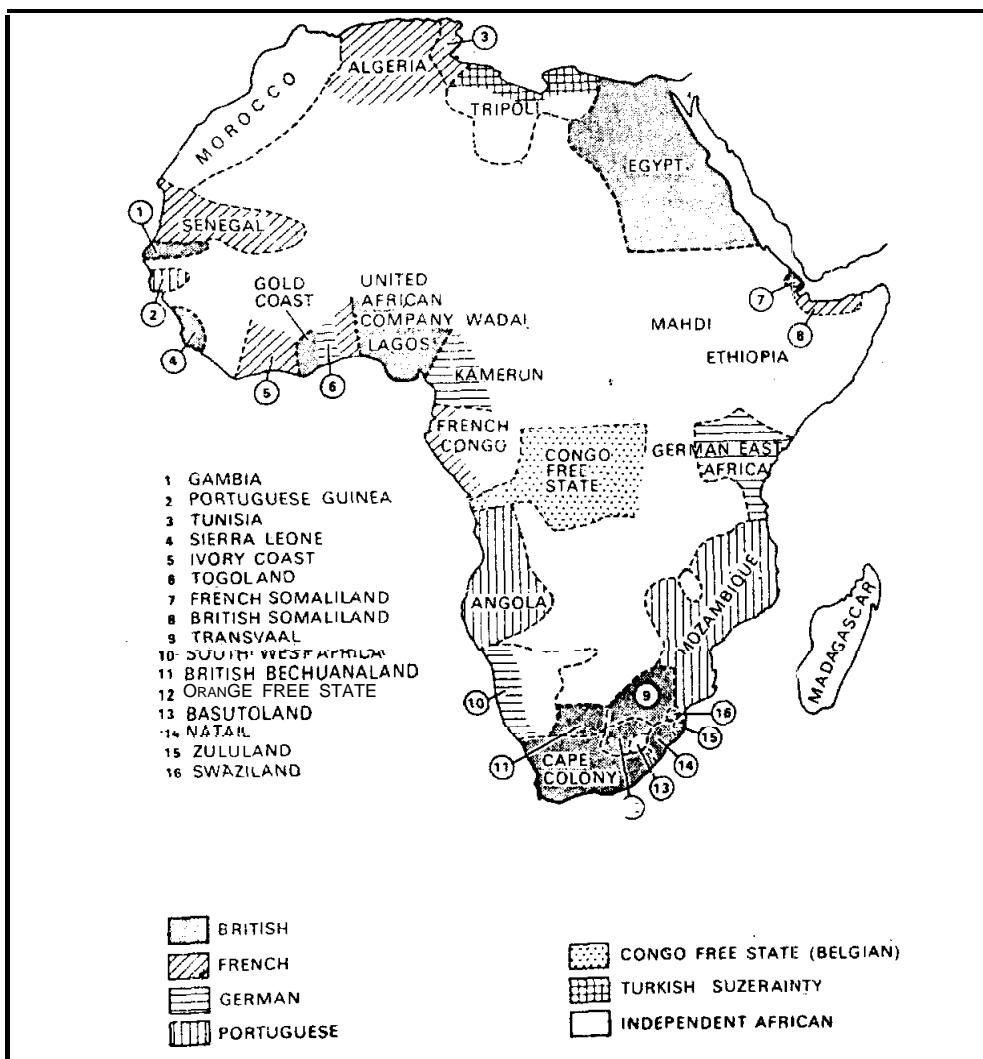
สำหรับเนื้อหาของประวัติศาสตร์แอฟริกาที่มีการบันทึกส่วนใหญ่ได้กล่าวว่าในเวลา ก่อนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 แอฟริกามิได้ถูกบุกรุกจากโลกภายนอก อาย่างไรก็ตาม เมื่อจะไม่ถูกบุกรุกก็มิได้หมายความว่าในช่วงเวลาดังกล่าวทวีปนี้ไม่มีการติดต่อกันดินแดนภายนอก มีหลักฐานแสดงว่าชาวแอฟริกันติดต่อกับประชาชนที่อาศัยอยู่ภายนอกทั้งในทวีปยุโรปและทวีปแอเชีย แต่การติดต่อที่ใกล้ชิดที่สุดจะจะมีเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ทางเหนือทะเลรายชาารา ชาวแอฟริกันทางเหนือ ชาวอียิปต์ ชาวแอธิโอเปีย มีความเกี่ยวข้องกับเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้ตามชายฝั่งแอฟริกาและในยุโรปภาคใต้ ตลอดจนตะวันออกกลาง การติดต่อกันนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการค้า สำหรับส่วนที่เหลือของทวีป การติดต่อกันผู้ที่มิใช่ชาวแอฟริกันมักจำกัดอยู่ตามชายฝั่งและดินแดนภายในที่อยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้น ขณะที่แอฟริกานี้การติดต่อกับโลกภายนอกในลักษณะดังกล่าว ประเทศภายนอกมีการแข่งขันแข่งชิงอำนาจกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ แม้แต่รัฐที่มีความมั่นคงก็ยังต้องอยู่ระมัดระวังและคาดคะเนความมีกำลังเข้มแข็งหรือความอ่อนแอกองประเทศเพื่อนบ้าน แต่แอฟริกาได้ชาารามีลักษณะคล้ายโลกที่ปิดตัวเอง อาณาจักรต่าง ๆ ภายในทวีปทั้งที่กำลังขึ้นสู่อำนาจและที่กำลังเสื่อมต่างก็พยายามปรับปรุงตนเอง โดยปราศจากความเกี่ยวข้องหรือการอ้างถึงรัฐในยุโรปหรือในเอเชีย นอกจากนี้จากการที่โปรดักส์บุกรุกอย่างโกลาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 แล้ว พ่อค้าชาวยุโรป ชาวอาหรับ และชาวอินเดียทำการค้าขายอยู่ตามชายฝั่งแอฟริกาโดยมิได้พำนักอยู่ไกลไปกว่าเรือสินค้าของตนหรือป้อมในเวลา ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 พ่อค้าชาวต่างชาตินชายฝั่งมีอิทธิพลในบริเวณที่มีการค้าทางทะเล แต่ อิทธิพลเหล่านี้มิได้ไปไกลจนถึงดินแดนภายในและพ่อค้าองค์ไม่มีความปลอดภัยนัก ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 แอฟริกาหนึ่งชาาราทั้งหมดจนถึงโนร์อิกอยู่ภายใต้จักรวรรดิอตโตมาัน แต่รัฐบาลท้องถิ่นยังเป็นของตนเอง ชาวยุโรปจำนวนมากในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 มักเข้าใจว่าแอฟริกาอยู่ใต้อิทธิพลของยุโรปนานก่อนหน้านี้ ความจริงแล้วได้มี

การซื้อขายทางสกันระหว่างพ่อค้าชาวยุโรปและบรรดาเจ้าผู้กรองแ/ofri การหรือหัวหน้าฝ่ายทั้งหลายมาเป็นเวลานาน ทางชาวแ/ofri กันก็ถูกเป็นคนในบังคับของชาวยุโรป แต่หัวหน้าฝ่ายหรืออาณาจักรต่าง ๆ ก็มีได้สัญเสียความเป็นอิสระทางการเมือง แ/ofri กายังคงเป็นอิสระเมื่ออำนาจของตนเอง สถานีการค้าของชาวยุโรปที่ตั้งอยู่บนฝั่งทวีปแอฟริกาเปรี้ยบได้กับแมลงวันซึ่งเกาะอยู่บนหลังช้าง แ/ofri กากดำเนินไปตามวิถีทางของตน และสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้โดยปราศจากความกดดันจากกำลังบุกรุกของโลกภายนอก¹

อย่างไรก็ตามลักษณะดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเปลี่ยนไปโดยเด็ดขาดใน ค.ศ. 1900 กล่าวคือ ใน ค.ศ. 1900 นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์แ/ofri กาที่ส่วนใหญ่ของทวีปไปอยู่ใต้การปกครองของประเทศยุโรปหลายประเทศ อีกปีต่อชั้งถูกบุกรุกตั้งแต่ ค.ศ. 1798 ได้พยาบินขึ้นໄล่กำลังการโจมตีของอังกฤษออกไป แต่ใน ค.ศ. 1882 อีกปีต่อมาถูกอังกฤษครอบครอง ใน ค.ศ. 1912 โนร์อฟโกถูกแบ่งให้อยู่ภายใต้การปกครองของสเปนและฝรั่งเศส ทุกหนทุกแห่งทั่วทวีปที่ชาวยุโรปซึ่งเคยอยู่แต่ในสถานีการค้าและป้อมเล็ก ๆ ตามชายฝั่ง ก็สามารถผลักดันตนเองเข้าสู่ดินแดนภายในทวีปได้ บรรดาทหารและนักปักธงจากยุโรปมีอำนาจเหนือประชาชนของแ/ofri กາโดยเด็ดขาด อาจกล่าวได้ว่าแ/ofri กากอยู่ใต้อิทธิพลของต่างชาติอย่างรวดเร็ว

ปัญหาสำคัญที่น่าพิจารณา ก็คือ เพราะเหตุใดยุโรปจึงเข้ายึดครองแ/ofri กາในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 สำหรับยุโรปแล้วอาจกล่าวได้ว่าเมื่อไรก็ตามที่ยุโรปตัดสินใจยึดครองแ/ofri กາ ยุโรปก็สามารถทำได้ ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาสำหรับคำถามที่ว่าทำไมยุโรปจึงสามารถทำเช่นนั้นได้ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่า เพราะเหตุใดยุโรปจึงตัดสินใจยึดครองแ/ofri กາในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ปัญหานี้อาจแยกพิจารณาออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมในยุโรปและลักษณะทุน: ในเวลาประมาณ 100 ปี ก่อน ค.ศ. 1800 ยุโรปมีความเจริญก้าวหน้ากว่าที่อื่น ๆ ในโลก โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนเทคโนโลยีของการผลิต การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้เริ่มขึ้นในอังกฤษภาคกลางในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เมื่อไหหุ่นลายแห่งเจริญเติบโตและมักเป็นเมืองอุตสาหกรรม ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 การอุตสาหกรรมในระดับใหญ่ได้แผ่ขยายจากอังกฤษขึ้นช่องแคบไปสู่เบลเยียม ฝรั่งเศสภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเยอรมันตะวันตก ในตอนปลายศตวรรษความเจริญของอุตสาหกรรมได้แผ่ขยายไปจนถึงจักรวรรดิแอปเปิลเบอร์ก และอิตาลีภาคเหนือ ยุโรประหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงกลายเป็นโรงงานอุตสาหกรรม

รูปที่ 1: แผนที่แอฟริกาแสดงให้เห็นการถูกยึดครองในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 E.A. Ayandele, The Growth of African Civilization : The Making of Modern Africa Vol.2 (New York : Humanities Press, 1971). P.2.

ของโลก และการมองหาตลาดสำหรับสินค้าที่ผลิตได้ก็เป็นสิ่งที่ตามมา ดังนั้นในตอนปลายศตวรรษประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจึงมีความเกี่ยวข้องกับการแสวงหาแหล่งวัสดุคุณภาพและตลาดความเกี่ยวข้องอันนี้ก็ได้ก่อรายเป็นเรื่องเคร่งเครียดสำหรับประเทศเหล่านั้นด้วย อุตสาหกรรมของยุโรปใน ก.ศ. 1890 ยังคงผลิตสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะได้มากหรือน้อยก็ยังเป็นสิ่งเดียวกันเหมือนจะที่ผลิตตอนเริ่มต้นปฏิวัติอุตสาหกรรม ผ้าและสินค้าเหล็กกล้ายังคงเป็นผลิตผลที่สำคัญ บริษัทที่ผลิตสินค้าเหล่านี้ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและแบ่งขันกัน บริษัทใหญ่ที่มีเงินทุนมาก พยายามปรับปรุงวิธีการผลิต ขณะที่บริษัทเล็ก ไม่มีเงินทุนน้อยไม่สามารถปรับปรุงวิธีการของตนได้จึงมักจะล้มละลายหรือไม่ก็ยอมรวมอยู่กับบริษัทที่ใหญ่กว่า ทุกบริษัทต่างแบ่งขันกันเพื่อความอยู่รอดของตน ขณะที่บริษัทเล็กพยายามอย่างเต็มที่เพื่อรักษาฐานะของตนไว้ แต่บริษัทใหญ่กำลังพยายามสร้างความก้าวหน้าให้ตนเองโดยกล่าวว่าคุณภาพแข็งขันจะตามทัน ดังนั้นยุโรปในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงมีความกดดันในเรื่องการค้าข้ามมหาสมุทร การอุดตสาหกรรมอยู่ในระดับแข็งขันกัน นักอุดตสาหกรรมต่างก็พยายามคุ้มครองกิจการของตนเองโดยขอให้รัฐบาลช่วย เพื่อป้องกันตลาดของประเทศโดยการตั้งกำแพงภาษีสินค้าเข้าเป็นการกีดกันสินค้าจากต่างชาติ ใน ก.ศ. 1880 เยอรมันีทดลองใช้นโยบายดังกล่าว ต่อมาทั้งฝรั่งเศส อเมริกา และประเทศยุโรปต่าง ๆ นอกจากอังกฤษ ก็ได้ใช้นโยบายแบบเดียวกัน นโยบายดังกล่าวเพื่อป้องกันการสั่นสุดยอดของการค้าเสรี รัฐบาลเริ่มนึกความคิดใหม่ว่าควรจะป้องกันอุดตสาหกรรมของตนนับเป็นความคิดทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งที่สุดอันหนึ่งของยุโรปในขณะนั้น

2. ความคิดใหม่เกี่ยวกับอาณานิคม: นโยบายในการป้องกันตลาดสำหรับอุดตสาหกรรมในประเทศเป็นความคิดที่นำไปสู่การสร้างตลาดใหม่สำหรับอุดตสาหกรรม และต้องเป็นตลาดที่ได้รับการคุ้มครองป้องกันด้วย นโยบายการหาตลาดใหม่สำหรับอุดตสาหกรรมจึงนำไปสู่นโยบายการยึดครองอาณานิคมต่างแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งความคิดเกี่ยวกับ “อาณานิคม” กำลังเปลี่ยน ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวยุโรปคิดว่า “อาณานิคม” เป็นสถานที่ที่ชาวยุโรปสามารถไปตั้งหลักแหล่ง เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ หรือแอฟริกาใต้ แต่ลักษณะอาณานิคมดังกล่าวมิได้ทำให้นักอุดตสาหกรรมสนใจ แม้แต่บิสมาร์กแห่งเยอรมันก็ไม่ต้องการ นักอุดตสาหกรรมต้องการอาณานิคมซึ่งชาวยุโรปจะไม่ไปตั้งหลักแหล่งแต่เป็นสถานที่ที่ชาวยุโรปสามารถนำเงินไปลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มตลาดใหม่ ตลอดจนเป็นแหล่งวัสดุคุณภาพด้วย อาณานิคมเช่นนี้จึงเป็นที่สนใจแก่นักอุดตสาหกรรมอย่างแท้จริง ความคิดเกี่ยวกับอาณานิคมดังกล่าวนี้ได้ก่อรายเป็นสิ่งที่

นำสันใจในหมู่ประชาชนทั่วไปไม่เฉพาะแต่พวกรสีขาวเท่านั้น ขณะที่ความกระตือรือร้นเกี่ยวกับอาฒานิคุณดังกล่าวมีมากขึ้น ประชาชนจึงเริ่มกดดันรัฐบาลให้สนับสนุนพวกรสีขาวและสร้างตลาดใหม่สำหรับอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งพวกรสีขาววังว่าจะได้รับการคุ้มครองจากการแปรรูปสินค้าที่ผลิตในประเทศอื่นโดยกำแพงภาษีสูง อย่างไรก็ตามอังกฤษยังคงมีการค้าเสรี แต่ขณะที่มหาอำนาจอื่น ๆ สนใจการสร้างอาฒานิคุณพร้อมกับกำแพงภาษีสูง ก็มีผลทำให้นักอุตสาหกรรมอังกฤษตกใจและเรียกร้องให้รัฐบาลจัดตั้งอาฒานิคุณเพื่อสินค้าอังกฤษจะได้ไม่ต้องถูกเก็บไว้ภายในประเทศอย่างเดียว

การพัฒนาความคิดเกี่ยวกับอาฒานิคุณดังกล่าวและการแปรรูปสินค้ากับทางอุตสาหกรรมได้ทำให้นักอุตสาหกรรมมีความต้องการอาฒานิคุณมากขึ้น พวกรสีขาวเชื่อว่ารัฐบาลมีหน้าที่ใช้อำนาจของชาติในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนกิจการค้าของประเทศ ความเชื่อนี้เพร่หลายมากในระยะนั้น แต่ความประสงค์โดยทั่วไปคือการให้ได้มาซึ่งอาฒานิคุณโดยไม่ทำให้รัฐบาลมีความยุ่งยากเกินไป นั่นคือการยึดดินแดนในทวีปแอฟริกา นับเป็นความคิดที่กว้างมาก อย่างไรก็ตามแม้จะคำนึงถึงความจำเป็นในการรักษาตลาด แต่สินค้าและการค้าของประเทศยุโรปอื่น ๆ ความจริงแล้วก็มีได้มาจากดินแดนอาฒานิคุณส่วนใหญ่ในแอฟริกาซึ่งถูกยึดครองโดยประเทศยุโรปจนกระทั่งถึง ค.ศ. 1914 ยิ่งกว่านั้นแอฟริกายังมีได้รับการพิจารณาว่าเป็นแหล่งเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจอันยิ่งใหญ่ ใน ค.ศ. 1880 การค้าที่ยังคงมีอยู่ต่อไประหว่างยุโรปและแอฟริกามีน้อยเมื่อเทียบกับการค้าของยุโรปกับส่วนอื่น ๆ ของโลก นักอุตสาหกรรมในอังกฤษมีได้มองเห็นถึงความสำคัญทางการค้ากับแอฟริกาอย่างไรก็ตามแม้ว่าการค้าของเยอรมันกับแอฟริกากำลังสูงขึ้นในช่วงเวลาของ “การแปรรูป” แต่การค้าดังกล่าวก็เหมือนกับการค้าของเยอรมันนี้ในที่อื่น ๆ และการค้ากับต่างประเทศก็มีน้อย การที่ยุโรปมีการแปรรูปเพื่อแสวงหาตลาดและแหล่งวัสดุดินเป็นสิ่งที่กระบวนการเหล่านี้ต้องการทำที่และความคิดของยุโรปที่มีต่อแอฟริกาในลักษณะโดยทั่วไป ผู้ผลิตสินค้ารายใหญ่ในยุโรป 2-3 ราย เพิ่มความกดดันโดยตรงต่อรัฐบาลของตนเพื่อให้ยึดครองดินแดนในแอฟริกา ขณะที่นักอุตสาหกรรมบางคนมีได้มองเห็นความสำคัญของแอฟริกาในด้านอุตสาหกรรม²

3. กลุ่มผู้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: ความกดดันดังกล่าวมาจากการกลุ่มนักคิดต่าง ๆ ชาวยุโรปผู้ซึ่งได้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงทางด้านเศรษฐกิจในแอฟริกาอ่อนเวลาที่ “การแปรรูป” จะเริ่มขึ้น กลุ่มนักคิดเหล่านี้ได้แก่พวกรสีขาวที่ได้ไปลงทุนในการสร้างการค้าขนชาวยังแอฟริกา พวกรสีขาวที่ให้เงินยืมหรือพวกรสีขาวที่ได้รับสัมปทานในดินแดนอิบีร์และแอฟริกา-

เห็นอีกแล้วว่าที่กำลังทำรายได้จากเพชรในแอฟริกาให้และเหมือนมองคำโดยหัวใจเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น ด้วยการแสวงหาการปฏิบัติการขึ้นไปทางเหนือ กลุ่มนี้ทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแต่มีกำลังเงินจากอุดสาหกรรมในยุโรปสนับสนุนอยู่ บุคคลเหล่านี้สามารถทำให้แหล่งเงินทุนของตลาดเงินในยุโรปกว้างใหญ่มาก จะเห็นได้ว่าในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 ยุโรปได้กลายเป็นแหล่งเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดอย่างไม่มีที่เปรียบเทียบ การจัดระเบียบรวมรวมก็ถือว่าและมีสาขาที่แผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางกว่าตลาดเงินใด ๆ ที่โลกรู้จักมาก่อน ในเวลาดังกล่าวหมายความว่าชาวยุโรปหรือผู้ให้กู้ยืมเงินสามารถให้ยืมเงินในจำนวนมากกว่าเดิมหลายเท่า พอก้าวชาวยุโรปก็สามารถถูกยืมได้ง่ายกว่าเดิมและการจ่ายเงินคืนก็ใช้เวลานาน เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจดังกล่าว ผลที่ตามมาก็คือการเตรียมการทางด้านกฎหมาย กล่าวคือพอก้าวชาวยุโรป ผู้ให้กู้ยืมเงิน และบริษัทต่าง ๆ สามารถแทรกแซงสังคมแอฟริกัน โดยไม่ผิดกฎหมาย และสามารถแทรกแซงกระบวนการคุมกิจทางเศรษฐกิจของประเทศของพวกเข้าได้ จะเห็นได้ชัดในอธิปไตยและแอฟริกาเหนือ มีระบบที่เรียกว่า “capitulations” หรือสัญญาซึ่งอนุญาตให้มีศาลกองคุลในประเทศไทยต่าง ๆ ทั้งนี้ชาวยุโรปหรือผู้ที่อยู่ในบังคับภายใต้กฎหมายจะได้รับสิทธิพิเศษอันเป็นประโยชน์ต่อพวกเข้า ถ้าหากว่าจำนวนเงินทุนในแอฟริกาเหนือและในยุโรปเท่ากัน สัญญาดังกล่าวจะไม่มีผล คือจะมีความหมายเพียงการจัดตั้งสังคมเกษตรกรรมเท่านั้น แต่จำนวนเงินทุนที่หาได้ในแอฟริกาเหนือและในยุโรปไม่เท่ากัน สัญญานี้จึงนำไปสู่การลงทุนอย่างกว้างขวางของชาวยุโรป ทั้งในด้านการค้าและเศรษฐกิจอื่น ๆ ในแอฟริกาเหนือ ไม่เพียงแต่เท่านั้นรัฐบาลแอฟริกาเหนือซึ่งมีเงินทุนอย่างต้องการหาเงินทุนเพื่อขยายกิจการด้านอุดสาหกรรมของตน และแหล่งที่จะเรียกร้องเงินทุนมาได้นั้นก็คือยุโรป การแทรกแซงทางเศรษฐกิจในแอฟริกาโดยเงินทุนของชาวยุโรปนั้นมีลักษณะต่าง ๆ กัน ตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตกทั้งหมด ความเคลื่อนไหวของกิจการทางเศรษฐกิจถูกขัดขวางโดย “คนกลาง” ซึ่งได้แก่รัฐหรือกลุ่มผู้มีอำนาจควบคุมทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจในดินแดนใกล้ชายฝั่ง รัฐหรือกลุ่มเหล่านี้จะไม่อนุญาตให้มีการติดต่อโดยตรงระหว่างบริษัทยุโรปกับบริษัทที่อยู่ในดินแดนภายใน พวกเขามีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประชาชน เพื่อนบ้าน แต่เศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตกมีความไม่สม่ำเสมอทั้งทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งได้ขัดขวางการเคลื่อนไหวโดยอิสระในแอฟริกาตะวันตกออกพอก้าวชาวยุโรปสามารถทำการค้าได้อย่างแข็งขัน ส่วนพอก้าวอินเดียก็รวมเงินทุนในตลาดเงินอินโด-บริติช แห่งอินเดียตะวันตก เพื่อค้าขายตามทางจากเซน-ซินาร์ไปยังทะเลสาป ส่วนในแอฟริกาใต้กฎหมายอังกฤษเด่นชัดกว่าที่อื่น พอก้าวชาวยังคงถู

ได้รับความคุ้มครองมากกว่า กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าเงินทุนของยูโรปสามารถเคลื่อนไหวได้อิสระ และอยู่ในรูปแบบของการลงทุนในเมืองเพชรและทางรถไฟ และภายหลัง ค.ศ. 1886 ก็มีการลงทุนในเมืองทองคำแห่งกรุงศรีฯ บุคคลต่าง ๆ ซึ่งได้ไปลงทุนในแอฟริกาบางรายก็กลับมาเพื่อแสวงหาความช่วยเหลือจากรัฐบาลยูโรปเพื่อคุ้มครอง การลงทุนหรือส่งเสริมการค้าของพวกราชา แต่ไม่ปรากฏอยู่นักก่อนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 พ่อค้าชาวยูโรปในแอฟริกาตะวันตก ไม่มีความระตือรือร้นในการนำรัฐบาลยูโรปเข้าไปยุ่งเกี่ยวในแอฟริกา พวกราชาเมื่อความเห็นว่า เมื่อธุรกิจกำลังดำเนินไปด้วยดีเหมือนตอนกลางศตวรรษ การแทรกแซงของรัฐบาลยูโรปบางทีก็เป็นการขัดขวางมากกว่าเป็นการช่วยเหลือ การที่เมื่อรับของรัฐบาลมาช่วยพวกราชาเก็บดอกเบี้ยก็อาจทำให้พวกราชาสุขสบาย แต่ขณะเดียวกันการกระทำการของรัฐบาลมักจะทำให้พวกราชาไม่สะดวกใจ เช่น ในตอนกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 การแทรกแซงของรัฐบาลอังกฤษในไนเจรี亚เดลตา อาจช่วยให้ชาวยูโรปที่เพิ่งเข้ามาทำธุรกิจมีความคล่องตัวกว่าเดิมตลอดจนช่วยในการแข่งขันระหว่างพ่อค้าชาวแอฟริกันที่เริ่มธุรกิจกับพ่อค้าชาวยูโรปที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ก่อนแล้วบนชายฝั่ง แต่ในขณะเดียวกันพ่อค้าชาวเซเนกัลในแอฟริกาตะวันตกก็เบื่อหน่ายต่อการแทรกแซงทางการเมืองและสหกรณ์ของรัฐบาลอาณานิคมระหว่าง ค.ศ. 1850 ทั้งนี้เพราะมีสหกรณ์อยู่ครึ่งท่าให้พวกราชาต้องเสียภาษีการค้ามาก ครั้นถึง ค.ศ. 1880 ปรากฏว่าธุรกิจของพ่อค้าชาวยูโรปในแอฟริกาตะวันตกเลวลง การค้าอยู่นั่งเฉย ราคาน้ำมันปาล์มและถั่วในยูโรปมิได้สูงขึ้นเลย ดังนั้นพ่อค้าชาวยูโรปจึงต้องหาวิธีใหม่ในการใช้เงินทุนหรือไม่ก็บังคับชาวแอฟริกันที่พวกราชา กำลังค้าขายด้วยให้ขายสินค้าแก่พวกราชาในราคากู้มาก มีฉะนั้นแล้วกำไรที่พวกราชาได้จะน้อยลง ผลกระทบจากการค้าดังกล่าวทำให้พ่อค้าชาวยูโรปจำนวนหนึ่งล้มละลาย ส่วนพวกราชาที่เหลืออยู่ก็พยายามหาทางให้ตนพ้นจากความยากลำบากซึ่งอาจจะกระทำโดยบังคับให้ผู้ผลิตสินค้าลดราคาลงหรือการหาทางกำจัดพ่อค้าคนกลาง การกระทำการของพ่อค้าชาวยูโรปในอันที่จะให้พวกราชาพ้นจากความยากลำบากได้นำไปสู่การขัดแย้งกับพ่อค้าชาวแอฟริกันและเจ้าผู้ครองรัฐต่าง ๆ ตลอดจนหัวหน้าเผ่า และขณะที่ความสัมพันธ์ของพวกราชาเหล่านั้นเลวลง พ่อค้าชาวยูโรปก็หันกลับไปหารัฐบาลของตนเพื่อขอความช่วยเหลือ ทั้งทางทหารและทางการเมือง

ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาคือ ความขัดแย้งกันเองในระหว่างพ่อค้าชาวยูโรป พ่อค้าแต่ละกลุ่มพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลของตนเข้าแทรกแซงก่อนที่รัฐบาลอื่นจะมีโอกาสปฏิบัติเช่นนั้น และเมื่อมีการแทรกแซงเพื่อมุ่งเข้าสู่ตลาดภายในซึ่งเป็นที่สนับสนุนแก่พ่อค้า

อย่างมากนับตั้งแต่ ค.ศ. 1880 การแบ่งขั้นระหัวงชาติก็ปรากฏขึ้น พ่อค้าตามท่าเรือแต่ละแห่งกล่าวว่าเดินแดนซึ่งอยู่เบื้องหลังท่าเรือของตนจะถูกยึดไปโดยกำลังอาฒานิคมของยุโรปที่เป็นเจ้าของท่าเรืออื่นที่อยู่ใกล้กัน ต่างก็มีความหวาดระแวงไม่ไว้ใจกัน ดังเช่นชาวฝรั่งเศสที่โคตอนู (Cotonou) อาจเข้าครองเดินแดนอาบีโอกุตา (Abeokuta) และอาจทำให้การค้าทั้งหมดของเอกนาแลนด์ (Egbaland) หันเหไปจากลากอส (Lagos) ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นพ่อค้าลากอสก็จะสูญเสียลูกค้าจำนวนมาก ร้านค้าที่มีค่าและโรงกุดังเก็บสินค้าที่พากษาสร้างก็จะมีค่าน้อยลง ชาวเยอรมันในดูราล (Duala) ก็กลัวการเคลื่อนไหวของชาวอังกฤษในบริเวณรอบ ๆ ภูเขาแคมเมอรูน (Cameroon) ชาวฝรั่งเศสในไอวอรี่ โคสต์ (Ivory Coast) กลัวการเคลื่อนที่ของชาวอังกฤษที่ข้ามมาจากโกลด์ โคสต์ (Gold Coast) พ่อค้าตามท่าเรือทุกแห่งในแอฟริกาตะวันตกมีความกังวลใจเกี่ยวกับเมืองหรืออาฒาจักรของชาวแอฟริกันที่ตั้งอยู่ข้างในเบื้องหลังท่าเรือของตนว่าจะถูกยึดให้ออยู่ภายใต้รัฐบาลของประเทศยุโรปอีกที่มีใช้ประเทศตน ดังนั้น พากษาต่างก็กระตุนรัฐบาลของตนในยุโรปให้รับยึดครองเดินแดนภายใน และพากษาไม่มีความหวังว่าจะได้รับความสนับสนุนจากข้าราชการอาฒานิคม ข้าราชการอาฒานิคมเหล่านี้ก็กลัวเหมือนกันว่าการเปลี่ยนแปลงด้านการค้าจะมีผลทำให้รายได้ของพากษาตกต่ำลง รัฐบาลยุโรปต่างก็ได้รับคำร้องจากพ่อค้าผู้กำลังค้าขายในแอฟริการะหัวงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยขอร้องให้รัฐบาลยึดครองเดินแดนภายในทวีป

คำร้องดังกล่าวจากพ่อค้าชาวยุโรปในแอฟริกาตะวันตกมีน้ำหนักน้อยกว่าคำร้องของพ่อค้าผู้ได้ลงทุนในอียิปต์และแอฟริกาเหนือ ทั้งโดยส่วนตัวและในความผูกพันกับรัฐบาลอียิปต์ในแอฟริกาเหนือหรืออียิปต์ ใน ค.ศ. 1884 หนี้สินของอียิปต์สูงขึ้นถึง 96 ล้านปอนด์อียิปต์ ส่วนใหญ่เป็นเงินจากยุโรป ใน ค.ศ. 1880 การค้าของอียิปต์เจริญรุ่งเรืองโดยการส่งผ้ายเป็นสินค้าออกในราคาสูง ครั้นแม่่องค์รวมกางเกงเมืองอเมริกายุติลง อเมริกาจึงเริ่มแข่งขันค้าผ้ายอีกทำให้เศรษฐกิจของอียิปต์ที่กำลังเจริญด้วยแรงงานต้องทรุดลง เคดิฟไม่สามารถหาเงินเพื่อจ่ายหนี้สินที่ต้นทามาแล้วเพื่อปักปิดข้อผูกมัดอื่น ๆ พระองค์จึงต้องยืมเงินเพิ่มขึ้นอีกในอัตราดอกเบี้ยสูง อียิปต์จึงอยู่ในฐานะล้าบาก เพราะทรัพยากรธรรมชาติก็จำกัดในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับหนี้สิน อย่างไรก็ตามผู้ถือหุ้นชาวยุโรปไม่ได้ขอให้รัฐบาลเข้ายึดครองอียิปต์ แต่พากษาบินยันว่าพากษาจะต้องได้รับดอกเบี้ยโดยเร็ว ในไม่ช้าก็ปราบปรามซัดว่า ไม่มีรัฐบาลอียิปต์รัฐบาลใดสามารถทำเช่นนั้นได้ ดังนั้น การที่ชาวยุโรปผู้ถือหุ้นเหล่านี้เรียกร้องการจ่ายเงินคืน ก็เท่ากับเป็นการเรียกร้องให้นำอียิปต์มาอยู่ใต้อิทธิพลของยุโรปเป็นนอง

พ่อค้าในแอฟริกาตะวันตกและผู้ถือหุ้นในอียิปต์กำลังพยายามขอให้รัฐบาลคุ้มครองการลงทุน ซึ่งกำลังแคลง ส่วนผู้ลงทุนในแอฟริกาได้พยายามให้รัฐบาลเข้าแทรกแซงเพื่อว่าการลงทุนในเกป โคลินี ชิมบานาเว และแซมเมีย มีสภาพที่ดีขึ้น บริษัท British South Africa ได้เปรียบบริษัทฯ โปรดอ่อน ๆ ที่ได้รับกูบัตรในการปฏิบัติงานในแอฟริกาใน ก.ศ. 1880 คือได้เงินทุนมากกว่า ใน ก.ศ. 1884 การลงทุนของชาวอังกฤษในแอฟริกาได้เพิ่มมากขึ้นถึง 34 ล้านปอนด์ และอีก 27 ปีต่อมา จำนวนเงินลงทุนเพิ่มอีก 10 เท่า ใน ก.ศ. 1880 เศรษฐกิจของแอฟริกาได้เจริญรุ่งเรืองมาก รายได้ที่สำคัญมาจากการทองคำแห่งกรานสวัล และเพชรจากคิมเบอร์เลี้ย นักจักรวรรดินิยมที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งชื่อ เชซิลโรดส์ พยายามแสร้งหาแหล่งทองคำใหม่ โดยตรงนี้ไปทางเหนือจากแอฟริกาใต้และก็เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ลงทุนอื่น ๆ และส่วนบุคคลจำนวนมากที่กำลังแข่งขันกันแสร้งหาทองคำในบริเวณกลุ่มแม่น้ำลินโป-ลิโน โรดส์ ขอให้รัฐบาลอังกฤษมอบกูบัตรสำหรับบริษัท British South Africa และขอให้รัฐบาลยืดครองดินแดนในแอฟริกาใต้ ดังนั้น ในระหว่าง ก.ศ. 1880 ในบริเวณชายฝั่งแอฟริกาทุกแห่ง ผู้ลงทุน และพ่อค้าชาวอังกฤษรัฐบาลให้ความคุ้มครอง แก่พวกรตนทางด้านการเมือง เพื่อว่าพวกรเข้าจะมีความปลอดภัยจากการสูญเสีย

อย่างไรก็ตามพ่อค้าและผู้ลงทุนชาวอังกฤษได้เป็นพวกรเดียวเท่านั้นที่กำลังกดดันรัฐบาลอังกฤษให้เข้ารุกรานแอฟริกา ยังมีพวกรนักพจมภัยและพวกรช่างคิดช่างฝีหัติวังแสดงตัวเองว่าเก่งกล้าสามารถและส่งเสริมฐานะของตนโดยการหาดินแดนใหม่ ดังเช่นพระเจ้าลีโอปอลด์แห่งเบลเยียม ทรงต้องการรวมประเทศของพระองค์เข้ากับจักรวรรดิแอฟริกากลางถ้าไม่มีที่อื่นอีก คาร์ล ปีเตอร์ (Carl Peters) ในนามของประเทศเยอรมันที่ต้องการจะทำแบบเดียวกันในแอฟริกาตะวันออก คริสปี (Crispi) แห่งอิตาลีเป็นคนมีความทะเยอทะยาน แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาภายในประเทศได้ ต้องการหันเหความสนใจของประชาชนโดยการสร้างความหวังว่าจะรักษาจักรวรรดิอธิโภเปีย ทหารในกองทัพฝรั่งเศสประสบความสำเร็จในการรบที่เซเนกัลและมาลีโดยมีความหวังที่จะเลื่อนยศ นอกจากนั้นยังมีคณะสอนศาสนาในดินแดนต่าง ๆ เช่น ลา哥อส ยูกันดา และไนยชาแนลล์ พวกรนี้เดินทางมาแอฟริกาโดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่องค์กรคริสต์ศาสนา และคุ้มครองชุมชนคริสต์เดียนที่กำลังเจริญเติบโต ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในดินแดนต่าง ๆ ด้วย

ด้วยกลุ่มนักคิดเหล่านี้แต่อาจจะในเวลาต่อๆ ไปเรียกร้องขอให้รัฐบาลเข้าแทรกแซงดินแดนภายใต้การปกครองของแอฟริกา ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ก็มาจากวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่เมื่อชั่วหนึ่งกลุ่มที่ก่อตั้นรัฐบาลต่าง ๆ เหล่านี้และพิจารณาดูการตอบสนองของรัฐบาล จะเห็น

ชัดว่าความตั้งใจของพวกเขาก็จะให้รัฐบาลเข้าแทรกแซงนั้นไม่จำเป็นต้องนำรัฐบาลไปสู่การกระทำ แม้ว่าผู้ลงทุนและพ่อค้าที่สนใจทวีปแอฟริกาจะเป็นผู้มีบทบาททางการเมืองของประเทศ แต่พวกเขาก็ไม่มีอิทธิพลเหมือนก่อนกลุ่มที่เหมือนกันบางกลุ่มที่สนใจการค้าและการลงทุนในที่อื่น ๆ ทั้งนี้เพราการค้าและการลงทุนของยุโรปในแอฟริกามีเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับการค้าและการลงทุนของยุโรปในทวีปอื่น ทราบได้ที่ผู้ที่กระดุนรัฐบาลให้กระทำการใด ๆ ในแอฟริกามีขัดแย้งกับสิ่งที่กลุ่มอื่น (ผู้ลงทุนในทวีปอื่น) ต้องการให้รัฐบาลทำ เช่น ลดภาษี หรือให้ความคุ้มครองการค้า ก็จะไม่มีเรื่องอะไรเกิดขึ้น แต่ถ้าเกิดขัดแย้งกับรัฐบาลต้องเลือกระหว่างการทำให้พวกเขากินดีกันกับการเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด³

4. ท่าทีของรัฐบาลต่อคำเรียกร้อง: รัฐบาลยุโรปส่วนใหญ่คำนึงถึงหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองป้องกันประเทศชาติต้องตนในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในต่างแดน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรษัทที่มีการแข่งขันด้านเศรษฐกิจระหว่างชาติในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ดังได้กล่าวแล้ว อย่างไรก็ตามรัฐบาลยุโรปก็ไม่สามารถสนับสนุนประเทศไทยของตนได้ทุก ๆ กรณี ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 รัฐบาลยุโรปไม่ค่อยรับฟังคำร้องขอผู้ลงทุนที่ให้ทำลายรัฐบาลที่ไม่ใช่ยุโรปและบริษัทที่จะใช้จ่ายค่าหนี้รัฐบาลยุโรปจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยถ้ามีความไม่สงบทางการทูตที่จะปฏิบัติเช่นนั้น รัฐบาลเหล่านั้นจะไม่ยอมทำสังคมกับอำนาจที่ยิ่งใหญ่เพียงเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่คนเสี่ยงโชคเพียงเล็กน้อย รัฐบาลจะไม่กระทำการใด ๆ ซึ่งอาจทำให้ฐานะของตนอ่อนแอลงในดุลย์อำนาจของยุโรปทั่วไปเพียงเพื่อป้องกันกิจการสาขาเด็ก ๆ ด้านการค้าของชาติ นอกเสียจากว่าถ้ารัฐบาลเข้าแทรกแซงหรือรังเรกรัฐบาลอื่นเพื่อเอาใจพ่อค้าและผู้ลงทุนของประเทศตนแล้วการกระทำดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีอำนาจขึ้นมากหรือได้รับการจ่ายหนี้คืนโดยเร็ว รัฐบาลก็มีความกระหายที่จะทำเช่นนั้น เมื่อันที่ ปาลเมอร์สตัน (Palmerston) ทำในกรณี ดอน ปาร์ซิฟิโก (Don Pacifico) ใน ค.ศ. 1850 การตอบสนองของรัฐบาลยุโรปต่อความกดดันของบรรดาพ่อค้าและผู้ลงทุนถูกกำหนดโดยฐานะความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจยุโรปต่าง ๆ เอง รัฐบาลยุโรปแค่ละแห่งไม่ต้องการทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันนั้นเลงลง ดังนั้น ก่อนที่จะมีความเคลื่อนไหวใด ๆ เกิดขึ้นต่างก็มองดูซึ่งกันและกัน ก่อน และถ้ารู้สึกว่าความเคลื่อนไหวนั้นจะทำให้ตนอ่อนแอลงหรือทำให้ความสัมพันธ์กับชาติอื่นเสื่อมลง รัฐบาลนั้นก็จะเกิดความลังเลใจในการยืดครองดินแดนในแอฟริกาตามคำร้องขอของบรรดาพ่อค้าและผู้ลงทุน แต่ถ้ามีประเทศหนึ่งประเทศใดเริ่มกระทำก่อน

ประเทศอื่น ๆ ก็จะกระทำตามด้วยความพอใจ ดังนั้น ในต้นปี 1880 รัฐบาลยุโรปทั้งหลาย ต่างมีความลังเลใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปรัฐบาลเหล่านี้ก็ไม่มีความลังเลใจอีกต่อไป เพราะพวกเขารู้สึกว่าการทำความตกลงซึ่งกันและกันเกี่ยวกับดินแดนในแอฟริกา

อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งรัฐบาลยุโรปทุกรัฐบาลต้องนำไปพิจารณา นั่นคือปัจจัยทางการทุกดังที่กล่าวแล้ว แต่เป็นเรื่องของการต่อต้านของแอฟริกา ต่อการแทรกแซงดังกล่าว ต้องคำนึงถึงกำลังอาวุธและประชาชนของแอฟริกาเอง ประชาชน และรัฐบาลแอฟริกาเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแทรกแซงโดยรัฐบาลยุโรป ถึงแม้ว่าจะมีกลุ่มคนหลายคนที่ขอร้องให้รัฐบาลยึดครองแอฟริกา แต่ก็ไม่มีประเทศยุโรปประเทศใด ต้องการทำสงคราม และอีกประการหนึ่งการนำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภา ก็อาจไม่ได้รับการยินยอม เพราะการทำสงครามสืบเนื่องมากทั้งกำลังคนและทรัพย์สิน ปัจจัยดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องสำคัญมากในระหว่าง ก.ศ. 1880 ซึ่งประเทศยุโรปหลายประเทศไม่ว่าจะเป็น อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเยอรมันนีก็ตามล้วนตระหนักดีถึงปัญหาดังกล่าว รัฐบาลยุโรปอาจให้ความสนับสนุนพวกเหล่านั้นซึ่งมีความสนใจในการรักษาดินแดนแอฟริกา แต่รัฐบาลต้องต่อสู้กับอุปสรรคการขัดขวางของสมาชิกรัฐสภาผู้ไม่ต้องการการกระทำการใดๆ เช่นนั้น ถ้าการยึดครองแอฟริกามายถึงสงครามที่แพ้และภัยสูง สมาชิกส่วนใหญ่ของรัฐสภา จะต้องไม่เห็นด้วยอย่างแน่นอนกับความคิดเช่นนั้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยทั่วไปจะเห็นได้ว่าประชาชนยุโรปส่วนใหญ่กำลังเตรียมตัวต้อนรับการแผ่ขยายดินแดนของประเทศยกเว้นประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นผู้มีความรู้สึกเกี่ยวกับศีลธรรมผู้ไม่ต้องการการบุกรุกอย่างไรก็ตามแม้ว่าบางคนปรารถนาการเพิ่มดินแดน แต่พวกเขาก็ไม่ต้องการให้มีการต่อสู้เกิดขึ้น

ด้วยปัจจัยสำคัญดังกล่าวมาจะเห็นได้ชัดว่าพระเจ้าเอลิอูรัฐบาลยุโรปจึงพยายามหาหนทางสำหรับการยึดครองแอฟริกาโดยปราศจากการถกเถียงรัฐสภาหรือขอให้รัฐสภาพ่ายค่าใช้จ่ายได้ ๆ และด้วยเหตุผลอันนี้เองรัฐบาลลังกฤษจึงยอมปล่อยให้บริษัทต่าง ๆ คือ Royal Niger Imperial British East Africa และ British South Africa เข้ายึดส่วนต่าง ๆ ของทวีปได้ รัฐบาลเยอรมันนีก็เข่นกันชักชวนให้บริษัท German East Africa เข้ายึดครองแอฟริกาตะวันออก และให้บริษัท Herr Luderitz ยึดแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ นอกจากนั้นเยอรมันยังหวังที่จะทำแบบเดียวกันในแคมป์ดูรุนอีกด้วย พระเจ้าลีโอปอล์ดแห่งเบลเยียมก็เข้ายึดคงโก โดยพระองค์เป็นผู้จัดการเองซึ่งเป็นอิสระจากทั้งรัฐบาลและรัฐสภาพเบลเยียม ยังมีอีกวิธีหนึ่งซึ่งรัฐบาล

ยุโรปใช้ในการยืดแօฟริกาโดยไม่ต้องอาศัยรัฐสภาก็ถือการให้อำนาณิคมที่ตนมีอยู่จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับการแฝงขยาย อีกวิธีหนึ่งที่ใช้กันมากในระหว่าง ค.ศ. 1880 ก็คือ การใช้กองทัพเรือซึ่งสามารถส่งไปได้โดยไม่จำเป็นต้องปรึกษารัฐสภा แต่พวกเขางานสามารถทำได้เฉพาะชายฝั่งหรือในบริเวณที่ติดกับแม่น้ำที่เดินเรือได้เท่านั้น รัฐบาลอังกฤษนำกองทัพเรือมาโดยอ้างว่าอาจเกิดเหตุการณ์ดังเช่นการกบฏของทหารอินเดีย ซึ่งเป็นวิธีที่หลักเลี้ยงการพิจารณาโดยรัฐสภा พระเจ้าลีโอปอลด์ก์ทรงนำกองทัพเบลเยียมมาสู้กองโ果ในกรณีที่ไม่สามารถหลักเลี้ยงได้ก็อาจทำสังคมร้ายๆ ในแอฟริกา บางทีก็มีการนำสมบัติทางศิลปะของรัฐพื้นเมืองบางแห่งในแอฟริกามาขายให้แก่พิพิธภัณฑ์ในยุโรปและในอเมริกา เพื่อนำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายในการยืดครอง

อย่างไรก็ตามการยืดครองอาณิคมในแอฟริกาโดยประเทศยุโรปในระยะก่อน ค.ศ. 1880 และด้วยวิธีดังกล่าวที่เป็นเพียงดินแดนเล็ก ๆ และติดกับชายฝั่งเท่านั้น มีเพียงในแอลจีเรียและแอฟริกาใต้ ที่มหาอำนาจยุโรปยึดครองดินแดนภายใต้ในระยะทางไกล และเป็นกรณีที่เกิดสังคมร้ายอันเนื่องมาจากการเคลื่อนเข้าสู่ดินแดนภายใต้และเกี่ยวข้องกับรัฐบาลยุโรปในการพิจารณาถึงค่าใช้จ่าย ในการยืดครองแอลจีเรียใน ค.ศ. 1847 ฝรั่งเศส มีทหารถึง 100,000 คนในประเทศนั้นซึ่งนับเป็นกองทัพยุโรปที่ใหญ่ที่สุดที่ตั้งอยู่บนแผ่นดินแอฟริกา ก่อนสิ้นสุดคริสต์ศตวรรษที่ 19 ส่วนในแอฟริกาใต้ อังกฤษทำสังคมตามพรัอมดูแลซึ่งกันเป็นสังคมที่แพ่งมาก ประมาณ 1 ใน 10 ของกองทัพยังกฤษต้องประจำอยู่ที่นั่นแม้ในระยะทางไกลก็ตาม ตัวอย่างเหล่านี้กันเป็นการเพียงพอที่จะทำให้กำลังของอังกฤษเกิดความท้อใจต่อความพยายามเคลื่อนเข้าสู่ดินแดนภายใต้ตามส่วนต่าง ๆ ของทวีปเกือบทั้งหมดคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพราะสังคมทั้ง 2 ครั้งสิ้นเปลืองกำลังทหารมาก ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 การแทรกแซงโดยกองทัพเรือของยุโรปต่อชายฝั่งแอฟริกานั้นเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่รัฐบาลยุโรปกลัวการเคลื่อนที่ห่างไกลจากชายฝั่งกลัวการต่อต้านของกองทัพแอฟริกัน แม้จะมีความหวังในชัยชนะแต่ก็เป็นชัยชนะที่มีราคาแพงและไม่แน่ใจในผลที่ตามมาว่าจะมีคุณค่ามากน้อยแค่ไหน⁴

การต่อสู้ระหว่างยุโรปและแอฟริกา ก่อนการแข่งขันกันเข้ายึดครอง

นอกจากน้ำมหากาฬยุโรปยังมีความทรงจำอย่างดึงดันตรายจากการเข้าไปบุ่งเบิกยุคด้านการเมืองของแอฟริกาในระยะเวลา ก่อน ค.ศ. 1884–1885 ซึ่งเป็นเวลาที่มีการประชุม Berlin West Africa Conference ก่อตัวก่อใน ค.ศ. 1863 งดคุลลังกฤษและฝรั่งเศส

ที่ประจำอยู่ในเอธิโอเปีย 2 คนถูกจักรพรรดิเชิงโอดอร์ (Theodore) สั่งให้ฆ่าคุก โดยกล่าวหาว่ากังศุลั้ง 2 คน มีการพยายามยกทัพที่ไม่แสดงความเคารพต่อจักรพรรดิ รัฐบาลอังกฤษ พยายามหาวิธีช่วยกังศุลของตนโดยมีการเรงานานถึง 4 ปี แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ใน ค.ศ. 1867 รัฐบาลอังกฤษจึงตัดสินใจส่งกองทัพไปเพื่อบังคับให้จักรพรรดิปล่อยตัวนักโทษ อย่างไรก็ตามอังกฤษก็เกรงว่าชาวเอธิโอเปียจะไม่พอใจในการกระทำนี้ จึงออกประกาศว่าอังกฤษไม่มีความตั้งใจที่จะยึดครองประเทศ แต่มีความจำเป็นต้องส่งกองทัพเข้าไปข้างในเพื่อปลดปล่อยนักโทษ และเมื่อนักโทษได้รับการปล่อยตัว กองทหารก็จะออกจากประเทศโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการส่งกองทัพเข้าไปครั้งนี้ อังกฤษให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาทหารอังกฤษประจำอินเดีย โดยสามารถใช้จ่ายเต็มที่เพื่อให้ประสบความสำเร็จ กำลังทัพที่ส่งไปนั้นนับว่าใหญ่มากโดยข้ามภูเขาเอธิโอเปีย การกระทำครั้งนี้ประสบความสำเร็จแต่เสียค่าใช้จ่ายมากถึง 9 ล้านปอนด์ รัฐบาลถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงถึงการใช้จ่ายเงินมากเกินความจำเป็น ภายหลังจากนั้นอังกฤษจึงเลิกเข้าไปยุ่งในกิจการด้านการเมืองของเอธิโอเปียอย่างระยะเวลาหนึ่ง⁵

ใน ค.ศ. 1874 กองทหารอังกฤษอีกกองหนึ่งถูกส่งเข้าสู่ดินแดนภายในแอฟริกาภายหลังจากที่ลังเลใจอยู่เป็นเวลานาน กองทัพครั้งนี้ส่งไปเพื่อต่อต้านอะซันเต (Asante) ซึ่งเป็นอาณาจักรแห่งหนึ่งในแอฟริกาตะวันตก มีเมืองหลวงชื่อ คูมาสี (Kumasi) สาเหตุของการต่อต้านครั้งนี้มีมาตั้งแต่ ค.ศ. 1826 เมื่ออะซันเต่มีชัยชนะเหนือกองทัพอังกฤษ กองหนึ่งและได้ผู้บังคับบัญชาของกองทัพตาย ใน ค.ศ. 1863 อะซันเต่มีอำนาจสามารถแพร่ อิทธิพลไปยังชาบีฝ่ายใต้ดินแดนที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของอังกฤษ ฝ่ายอังกฤษเองก็ยังไม่มีกำลังอำนาจมากจึงไฟตุการกระทำการของอะซันเตอยู่บนป้อมของตนเท่านั้น ด้วยความกลัวกำลังของอะซันเต อังกฤษจึงยังมีนโยบายไม่ตักลับแต่อยู่ด้วยความระมัดระวัง ครั้นถึง ค.ศ. 1874 ทหารอังกฤษซึ่งมีความทะเยอทะยานสามารถรวบรวมจัตุรียมกองทัพที่มีอาวุธพร้อมและทันสมัย ทหารเหล่านี้ชักชวนรัฐบาลว่าพวกเขามีความพร้อมที่จะต่อสู้กับอะซันเตได้ กองทหารอังกฤษอีกประมาณ 2,000 คน จึงถูกส่งไปและพร้อมกับความช่วยเหลือของพวกพันเต (Fante) ซึ่งเป็นมิตรกับอังกฤษ จึงทำให้อะซันเตถูกโจมตี เมืองหลวงคูมาสีก็ถูกอังกฤษยึด ผู้บังคับบัญชาของทหารอังกฤษยืนยันว่าในที่สุดพวกเขาก็ได้พิสูจน์แล้วว่าทหารอังกฤษสามารถต่อสู้อย่างประสบความสำเร็จในแอฟริกาตะวันตก ภายหลังจากที่คูมาสีถูกยึดกองของอังกฤษก็รีบตรงมาบังชายนั่งทะเล การส่งกองทัพไปครั้งนี้สืบเปลือยงมาก และผู้บังคับบัญชาของก็ยอมรับว่าการที่อังกฤษได้ชัยชนะในครั้งนี้เพรำมืออาวุธที่หนึ่งกว่า

อะซันเต มีเห็นนั้นแล้วฝ่ายหลังต้องชนะอย่างแน่นอน รัฐบาลอังกฤษมองว่ามีความกังวลใจเกี่ยวกับคุณภาพของการต่อสู้กับอะซันเตและการหลีกเลี่ยงสหกรณ์กับพวกเขาระบุ

ใน ค.ศ. 1878 อังกฤษได้ต่อสู้กับมหาอำนาจแองโพริกาอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือ พากชูลู (Zulus) ซึ่งอยู่ภายใต้เชเต瓦โย (Cetewayo) การต่อสู้ครั้งนี้ผู้บังคับบัญชาของทหารอังกฤษมีความมั่นใจเกินไปในกองทัพที่มีอาวุธหนักกว่า แต่เด็กหนุ่มชาวชูลูมีความว่องไวกว่า และเคลื่อนที่ได้รวดเร็วกว่า อังกฤษจึงต้องส่งกำลังทหารเพิ่มขึ้นในทุกแนวหน้าในแองโพริกาได้ และในที่สุดพากชูลูก็พ่ายแพ้ แต่ความกล้าหาญของพวกเขายังคงเป็นตำนานของอังกฤษ แต่สหกรณ์ได้รับการพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ผิดพลาดซึ่งต้องสูญเสียเงินไปประมาณ 4 ล้านปอนด์ รัฐบาลจึงถูกโภมตื้อย่างรุนแรง ดังนั้น เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ในแองโพริกา ได้จึงเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งต่อความพ่ายแพ้ของรัฐบาลในการเลือกตั้งคราวต่อมา

การต่อสู้ที่สำคัญครั้งต่อไประหว่างอังกฤษและมหาอำนาจแองโพริกากิดขึ้นใน ค.ศ. 1882 เมื่อกองทหารอังกฤษจำนวน 40,000 คน พบกับกองทหารอีปีต์ซึ่งมีขนาดและกำลังเท่าๆ กัน อังกฤษได้รับชัยชนะภายหลังการโจมตีสำคัญของอีปีต์ที่ เทล เกเบร (Tel el Kebir) อังกฤษยกพลขึ้นบกที่คลองสุเอซและการต่อสู้รุ莽สุดท้ายก็มีขึ้นตามทางรถไฟระหว่างคลองสุเอซและไโคโร อังกฤษได้ชัยชนะ แต่นายพล ชาล์ส กอร์ดอน (Charles Gordon) ถูกล้อมอยู่ในภาคใต้ของประเทศที่หุบเขาแม่น้ำชูดานซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของอีปีต์ ดังนั้นในอีก 2 ปีต่อมากองทหารอังกฤษจึงถูกส่งไปเพื่อปลดปล่อย นายพล กอร์ดอน แต่กองทหารอังกฤษต้องพ่ายแพ้พากมาห์ดี (Mahdi) ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในชูดาน ความพ่ายแพ้ครั้งนี้สร้างความ信ให้อังกฤษมากโดยเฉพาะเมื่อนายพลกอร์ดอนถูกฆ่าตาย อังกฤษไม่ได้ส่งกองทหารไปอีกจนกระทั่งปี 1896 ซึ่งอังกฤษได้ชัยชนะและยึดครองด้วยความระมัดระวัง⁶

สำหรับฝรั่งเศสก็มีประสบการณ์ที่ยากลำบากเช่นเดียวกับอังกฤษ ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ฝรั่งเศสเกิดความห้อแท้ใจที่จะส่งกองทหารเข้าไปผจญภัยในดินแดนภัยในทวีป รัฐบาลฝรั่งเศสยอมรับการสร้างรัฐในอารักขาในตุนนิเซีย ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1881 แต่แล้วในเดือนตุลาคมก็โใจตีรัฐบาลอย่างรุนแรง เมื่อรัฐบาลส่งทหารจำนวน 50,000 คน เพื่อไปปราบปรามเหตุการณ์ยุ่งยากครั้งต่อไป รัฐบาลฝรั่งเศสจึงถอนความสนับสนุนของตนออกจากกองการสร้างทางรถไฟจากเซเนกัลไปยังไนเจอร์ใน ค.ศ. 1885 เมื่อการสรุบซึ่งกินระยะเวลา 4 ปี แสดงให้เห็นชัดว่าค่าใช้จ่ายในกองทัพต้องดึงมาจากส่วนสำคัญของเงินทุนในการก่อสร้าง

ดังนั้นในช่วงเวลาของการแบ่งขันกันของมหาอำนาจยุโรปเพื่อครอบครองแอฟริกา (ค.ศ. 1884-85) มหาอำนาจยุโรปมีความลังเลในการเคลื่อนที่จากชายฝั่งเพื่อเข้าไปในดินแดนภายใน เพราะพวกเขายังมองไม่เห็นจุดมุ่งหมายของการต่อสู้และเมื่อคิดถึงค่าใช้จ่ายก็ทำให้เกิดความห้อ侗ย มหาอำนาจยุโรปเหล่านี้พอใจกับการเรียกร้องดินแดนชายฝั่งและแม่น้ำสำคัญที่ใช้ในการเดินเรือเท่านั้น

อาวุธที่ทันสมัยกว่าของชาวญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตามนับจาก ค.ศ. 1860 เป็นต้นไป ในญี่ปุ่นได้มีการปรับปรุงอาวุธที่ใช้ในสังคม อาวุธปืนถูกผลิตขึ้นใหม่ก็ความแม่นยำกว่าเดิมทั้งยิงได้ไกลกว่า นับเป็นอาวุธใหม่ที่มีประสิทธิภาพซึ่งถูกใช้โดยทั่วไปในกลางปี 1880 ในระเบก่อนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 อาวุธของญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ได้เหมาะสมในแอฟริกา ความจริงแล้วในญี่ปุ่นมีการใช้ปืนใหญ่มาเป็นเวลานาน แต่จนกระทั่งครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้พบปืนใหญ่พิฆาตเล็กน้อยในดินแดนภายในแอฟริกา การที่มีหนทางแคบและชุ่ยระหว่างที่สำราญในการเคลื่อนปืนเหล่านี้เข้าไปข้างในและมักไม่ค่อยมีม้าหรือลาที่จะลากอาวุธหนักเหล่านี้ พาหนะที่ใช้แบกปืนใหญ่ได้ดีก็คือเรือตามทะเลและในแม่น้ำ ดังนั้น อาณาจักรแอฟริกาตามชายฝั่งจึงสามารถมีปืนใหญ่ไว้ใช้ได้ ส่วนดินแดนภายในโดยเฉพาะที่เป็นป่าหนาทึบไม่สามารถมีปืนใหญ่ไว้ใช้สะดวก แม้แต่ปืนแบบใหม่ก็หนักเกินไปที่จะใช้ได้ระหว่าง ค.ศ. 1860 และ 1890 ในญี่ปุ่นมีการผลิตปืนใหม่ที่เบากว่า และดีกว่าสามารถแบกได้โดยคนเพียง 2 คน การส่องกองทหารยุโรปไปแอฟริกาเกือบทุกครั้งภายหลัง ค.ศ. 1870 ต้องใช้ปืนดังกล่าว สภาพร่องเศษซึ่งเบื้องหน้าย่อค่าใช้จ่ายของสังคมในชุด้านตะวันตกใน ค.ศ. 1885 แต่เมื่อปืนชนิดใหม่ถูกผลิตขึ้นและใช้ในกองทัพฝรั่งเศษซึ่งช่วยให้ฝรั่งเศษได้ชัยชนะ ก็ทำให้สภาพอยู่

ผู้บังคับบัญชาของทหารของญี่ปุ่นต่างก็ยืนยันที่จะมีงานผลิตอาวุธที่ดีที่สุดเพื่อประโยชน์ต่อการส่องกองทหารไปแอฟริกา ความจริงแล้วกองทัพที่ส่งไปแต่ละครั้งก็ใช้วิธีการต่อสู้ที่ทันสมัยที่สุด เช่น กองทหารอังกฤษที่ส่งไปต่อต้านอะซันเดใน ค.ศ. 1874 และในการต่อสู้ครั้งอื่น ๆ อังกฤษก็ใช้อาวุธปืนแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น การต่อสู้กับพวกเอ็นเดเบเล (Ndebele) ใน ค.ศ. 1893 และการต่อต้านพวกไบดา (Bida) ใน ค.ศ. 1896 เป็นต้น

กองทัพญี่ปุ่นที่เข้ามุก្តากลุ่มแอฟริกา ส่วนใหญ่ใช้ปืนใหม่ล่าสุดมากเท่าที่จะทำได้ เช่น กองกำลังที่ชื่อว่า West African Frontier Force ซึ่งรัฐบาลอังกฤษตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1897 ที่

มีปืนใหญ่ที่มีประสิทธิภาพมาก many ในเวลาดังกล่าวหารืออีก 15 ปีต่อมา ไม่มีกองทัพหน่วยได้ในยุโรปที่มีปืนมากนักเลย เช่นนั้น กองกำลังของบริษัท Royal Niger ซึ่งเดินทางไปต่อสู้กับพวกไบดาใน ก.ศ. 1896 ก็เป็นกองกำลังเล็ก ๆ ซึ่งเดินเป็นรูปสี่เหลี่ยม โดยมีปืนใหญ่เพียงกระบอกเดียวอยู่ตระหง่าน แต่ก็ันว่ามีประสิทธิภาพมาก โดยทั่วไปปืนใหญ่ใช้ยิงเมืองขนาดที่ปืนกลและปืนไรเฟลยิงกองทัพศัตรูได้ในระยะทางไกล ในการต่อสู้กับชาวพื้นเมืองผู้บังคับบัญชาของทัพยุโรปไม่สามารถจะต่อสู้กับศัตรูแบบตัวต่อตัว พวกรเข้าใช้เทคนิคแบบยุโรปที่ทันสมัยต่อต้านชาวแอฟริกัน ความจริงแล้วกองทัพยุโรปที่บุกรุกแอฟริกาประกอบด้วยชาวแอฟริกันจำนวนมากไม่น้อย ทหารส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมือง ในกองทัพฝรั่งเศสมีข้าราชการบางคนที่เป็นชาวแอฟริกัน อย่างไรก็ตามแม้ว่ากองทัพของยุโรปจะมีขนาดเล็กกว่าทัพต่อต้านของแอฟริกาแต่ก็มีอาวุธและยุทธวิธีในการต่อสู้ที่ดีกว่า

ในขณะที่มีการผลิตอาวุธเพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพมาก คำใช้จ่ายของกองทัพยุโรปในการทำการรบในแอฟริกาก็ลดน้อยลง สำหรับยุโรปแล้วการที่ได้ชัยชนะมาโดยง่าย และสั่นเปลี่ยงคำใช้จ่ายน้อยกว่า เมื่อก่อนเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทหารชาวยุโรปมีความกระหายในการรบครั้งต่อ ๆ ไปเพื่อให้ได้ชัยชนะและเลื่อนตำแหน่งต่างๆ ทหารยุโรปมีกำลังใจดีและมีความกล้าหาญเชื่อมั่นในการรบมากขึ้น ถึงแม้ว่าความเก่งกล้าเช่นนี้บางครั้งนำมาซึ่งความยุ่งยากแต่ก็มีผลด้วยชัยชนะ ความเก่งกล้าของกองทัพของผู้บุกรุกและผลที่รุนแรงของอาวุธใหม่ทำให้เกิดความเสื่อมด้านศีลธรรมอย่างกว้างขวางในหมู่รัฐแอฟริกาทั้งหลาย เรื่องราวค่าตัว ๆ ของการทำลายอย่างโหดร้ายโดยปืนใหญ่ของคนผิวขาวได้แพร่กระจายจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่ง บางคราวอาจกล่าวว่ากองทัพแอฟริกานางกองถูกโรมต์โดยวิญญาณก่อนที่พวกรเข้าจะไปถึงสนามรบและก่อนที่จะยับยั้งการบุกรุก

ความอ่อนแอบของแอฟริกา

สาเหตุประการหนึ่งที่สร้างความอ่อนแอบให้กับแอฟริกาในขณะนั้นก็คือการแบ่งแยกอย่างรุนแรงในระหว่างผู้ค่าตัว ๆ ซึ่งมีอยู่ในสังคมแอฟริกา แต่ขณะเดียวกันการแบ่งแยกดังกล่าวก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมหาอำนาจยุโรป ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 จะได้เห็นการปฏิวัติทั้งหมดในด้านทหาร ศาสนา และการเมืองในแอฟริกาได้ชาชารา ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในระบบการเมือง ตัวอย่างเช่น ทรงครามจีดส์ในชุดงานตะวันตก ซึ่งเริ่มจากการกระทำของอุสมาน ดาน โฟดิโอ (Usman dan Fodio) และคนอื่น ๆ ในตอนเริ่นต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ไปจนถึง ชาโนรี ทูเร (Samori Toure) และคนอื่น ๆ ในคริสต์หลังศตวรรษได้นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่แพร่ขยายไป

และยังคงอยู่ต่อไปตลอดคุ่มแม่น้ำในเจอร์และไกลเข้าไปอีกในชุดานตะวันออกของทัพบุกรุกของมุสลิมมัด อัลลี ปاش (Muhammad Ali Pash) และผู้สืบทอดมาด้วยความเคลื่อนไหวของพวกลมหายดีสและการกระทำของบุคคลต่าง ๆ เช่น ซูไบร์ (Zubayr) และราบีห์ (Rabih) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่ในดินแดนนี้ด้วย จากภาคใต้ของทวีปผลกราบทบของพวกล เอ็มเฟเคน (Mfecane) และการเจริญเติบโตของจักรวรรดิที่มีกำลังทหารซึ่งแผ่ขยายขึ้นไปจากภาคใต้จนเกือบจะถึงดินแดนที่มีความโกลาหลไปด้วยการทำสังคมรุนแรงในภาคเหนือ ตัวอย่างดังกล่าวมาเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองอย่างรวดเร็ว นับจากกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในบริเวณท่าเรือรอน ๆ ทวีปแอฟริกาจะเติบโตด้วยอาวุธแบบยุโรปที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากดังกล่าวแล้ว จากการที่มีอาวุธเข้ามาสู่แอฟริกามีผลทำให้เกิดการปฏิวัติโดยชาวแอฟริกันเพื่อต่อต้านการแทรกแซงของชาวยุโรป ซึ่งทำให้กับว่าการที่ชาวยุโรปนำอาวุธเข้ามายังเป็นการลอบทำลายตัวเอง เพราะนอกจากจะมีการปฏิวัติโดยชาวแอฟริกัน แล้วยังมีจำนวนประเทศใหม่เพิ่มมากขึ้นเป็นรัฐอิสระที่ปกครองตัวเอง มีชุมชนแบบกลุ่มรวม

ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 จำนวนประเทศใหม่ที่ถูกก่อตั้งขึ้นตอนต้นศตวรรษเริ่มประสบความสำเร็จในระบบการเมืองและมีความมั่นคงภายใน ตัวอย่างเช่น รัฐอิมิเรท (Emirates) ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือของไนจีเรียปัจจุบัน รัฐไอโอดัน (Ibadan) ทางภาคตะวันตกของไนจีเรีย จักรวรรดิตุกุลตอร์ (Tukular Empire) รัฐเยเช (Yehe) และประเทศอื่น ๆ อีกในแอฟริกาตะวันออก ต่างก็มีความมั่นคงภายในอย่างไรก็ตามรัฐต่าง ๆ เหล่านี้ มีความเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองมากจนกระทั่งพวงเข้าหากันเป็นอย่างมาก น้อยนัยสำคัญของรัฐเหล่านี้คือการทำสังคมเพื่อศาสนา ต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อกันภายใต้ผู้นำทางศาสนาอิสลาม ระบบที่สำคัญอันหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาการทะเลาะกันในระหว่างพวกลเข้า เช่น ในหมู่พวกลอิมิเรท คือระบบ Sokoto Caliphate ซึ่งเป็นระบบที่ประสบความสำเร็จมากกว่า "Concert of Europe" ที่ช่วยรักษาสันติภาพในหมู่รัฐบาลยุโรป อย่างไรก็ตามรัฐที่ทำสังคมศาสนานี้ได้ยอมรับชุมชนที่มีได้เป็นมุสลิมที่เป็นอิสระ ดังนั้น ถึงแม้ว่ารัฐบางรัฐจะมีความมั่นคงภายในและเข้มแข็ง แต่ระบบความสัมพันธ์ระหว่างชาติก็อ่อนแองไม่มั่นคง รัฐที่เกิดใหม่มักมีศตวรรษอ่อนด้าน เพราะรัฐใหม่เกิดขึ้นได้โดยความเข้มแข็งทางกำลังทหารและจากการปราบปรามรัฐที่มีความอ่อนแอง ทำให้เพื่อนบ้านเกรงกลัวว่าตนจะต้องเป็นคนต่อไปที่ถูกโจมตี⁷

พวกลุกรุกชาวยุโรปได้ใช้ประโยชน์จากการแบ่งแยกในสังคมแอฟริกาดังกล่าว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาระหว่างการบุกรุกซึ่งมักติดตามมาด้วยชัยชนะทางทหารอย่างไรก็ตามแม้ว่าในเวลาอันนั้นรัฐบาลยุโรปจะมีเงินน้อยแต่พวกบุกรุกที่หาเงินได้จากการขายปืนให้แก่ชาวแอฟริกัน การขายอาวุธเป็นธุรกิจที่ได้กำไรมาก ทหารยุโรปใช้ปืนไรเฟลแล้วขายปืนชนิดเก่าที่มีจำนวนมากแต่มีประสิทธิภาพน้อยให้แก่ชาวแอฟริกันโดยขายในราคากลูก นักสำรวจชาวยุโรปและบริษัทการค้ามีอาวุธเก่ามามากสามารถขายในราคากลูกให้แก่เจ้าผู้ครองชาวแอฟริกันและชุมชนแอฟริกัน โดยที่ฝ่ายหลังมีความกระหายที่จะซื้อแม้มีแต่เจ้าผู้ครองแอฟริกาซึ่งได้เคยต่อสู้เพื่อต่อต้านอำนาจของยุโรปก็ยังพร้อมที่จะทำความตกลงกับศัตรูชาวยุโรปเพื่อขอซื้ออาวุธปืนสำหรับป้องกันตัวเองจากศัตรูชาวแอฟริกันหรือใช้ในการโจมตีอาณัติแอฟริกาอื่น ๆ ความจริงแล้วรัฐบาลหลายแห่งในโลกกำลังพยายามซื้อเครื่องมือทางทหารที่ทันสมัยจากยุโรป แต่ขณะเดียวกันก็มีรัฐบาลบางแห่งพร้อมที่จะเข้าสู่ภายใต้อิทธิพลของยุโรปโดยการขอยืมเงินเพื่อซื้อเครื่องมือดังกล่าว ขณะที่มหาอำนาจยุโรปกำลังแข่งขันกันเองเพื่อยึดครองดินแดนในแอฟริกาที่เป็นเวลาที่ชาวแอฟริกันแข่งขันกัน พื้นที่ซื้อปืนของยุโรปตลอดจนสิ้นอื่น ๆ ที่มีค่าทางทหาร

การค้นพบทางเทคโนโลยีได้เปลี่ยนรากฐานของกำลังทางทหาร ปืนไรเฟลแบบใหม่ และปืนใหญ่ก่อให้เกิดการปฏิวัติ เหนือนการค้นพบเหล็ก การผลิตหมาสังเคราะห์ น้ำยาเผาไหม้ น้ำยาดับเพลิง น้ำยาดับเพลิง และน้ำยาดับเพลิง ฯลฯ ที่มีประสิทธิภาพได้เปลี่ยนรากฐานของกำลังทางทหารในอดีตกลุ่มของประวัติศาสตร์มนุษย์

การรักษาไว้ซึ่งนโยบายทางการทูตของมหาอำนาจยุโรป

การที่มหาอำนาจยุโรปมีอาวุธแบบใหม่ ทำให้ความสัมภัยเปลี่ยนไปในการทำสงครามลดน้อยลง ขณะเดียวกันก็ทำให้ความเข้มแข็งของกองทัพชาวแอฟริกันอ่อนแอลง และการบุกรุกดินแดนภายในแอฟริกาอย่างเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อย่างมาก อย่างไรก็ตามมหาอำนาจยุโรปเดลีจะพยายามยึดครองดินแดนที่สำคัญในแอฟริกา เช่น การที่อังกฤษมีอิทธิพลเหนืออธิบดีปัตตานี ค.ศ. 1882 แสดงให้เห็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะทำให้เกิดสถานการณ์ทางการทูตกับฝรั่งเศส และทำให้รัฐบาลของคนคิดว่ามหาอำนาจยุโรปสามารถเคลื่อนที่ต่อไปในแอฟริกาได้ไม่ยากนัก

การที่อังกฤษมีอิทธิพลครอบครองอีบีปต์มีผลมาจากการตกลงกันระหว่างอังกฤษ และฝรั่งเศส ซึ่งทั้ง 2 ประเทศพยายามมีอิทธิพลเหนืออีบีปต์นับตั้งแต่คืนคริสต์ศัตรูรายที่ 19 แต่ทั้ง 2 ประเทศประสบความสำเร็จที่เด็กต่างกัน อังกฤษและฝรั่งเศสมีผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งในอีบีปต์ ฝรั่งเศสพยายามสร้างความผูกพันทางวัฒนธรรม การเงิน และการค้ากับอีบีปต์ ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ขณะเดียวกันฝรั่งเศสก็ทำแบบเดียวกันในแอฟริกาเรียก ของฝรั่งเศสด้วย ส่วนอังกฤษสนใจอีบีปต์ เพราะเห็นว่าอีบีปต์เป็นหนึ่งในบรรดาสะพานทั้งหลายที่จะช่วยผ่านตะวันออกกลางไปสู่อาณานิคมของอังกฤษในอินเดียและการรักษาการค้าในทะเลตะวันออก สำหรับอีบีปต์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมาน ฝรั่งเศสพยายามรักษาอิทธิพลของตนในอีบีปต์โดยการสนับสนุนกำลังของอีบีปต์ให้ตัดความสัมพันธ์กับส่วนที่เหลือของจักรวรรดิ ส่วนอังกฤษก็พยายามควบคุมอีบีปต์เหมือนกับควบคุมเส้นทางอื่น ๆ ในตะวันออกกลางด้วยการสนับสนุนการเรียกร้องอิบีไทรจากสุลต่านอตโตมานใน ค.ศ. 1870 แต่ในระหว่าง ค.ศ. 1870 นโยบายของอังกฤษได้เปลี่ยนไป ทั้งนี้ เพราะปรากฏชัดว่าอำนาจของสุลต่านอตโตมานอ่อนแยลงเกินไปที่จะป้องกันเส้นทางไปสู่ตะวันออกอย่างมีประสิทธิภาพ การเงินขาดแคลน รัฐบาลไม่มีความก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดในยูโรปที่เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิกำลังทำการปฏิวัติเพื่อหดพื้นจากอำนาจของสุลต่าน อีกทั้งนโยบายแพนอิสลามิก

ที่เรียกร้องความจริงกักษิของชาวมุสลิมทั่วโลกได้มีผลกระทบกระเทือนต่อฐานะของอังกฤษในประเทศมุสลิมรวมทั้งอินเดียด้วย ยิ่งกว่านั้นการสร้างคลองสุเอซ ซึ่งสำเร็จลงใน ค.ศ. 1869 ทำให้เส้นทางจากอีบีปต์ไปสู่อินเดียเร็วกว่าเดิมมาก โดยเฉพาะทั้งกองทัพเรือและกองทัพกของยูโรปสามารถเดินทางไปสู่อินเดียได้โดยเส้นทางนั้นจากประโยชน์อันนี้ทำให้สายตาของอังกฤษมองมุ่งตรงมาที่อีบีปต์มากขึ้น และเมื่ออังกฤษช้อหุ้นคลองสุเอซจากเกิดฟินใน ค.ศ. 1875 ก็ยิ่งทำให้อิทธิพลของอังกฤษในอีบีปต์เพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น อังกฤษจึงเน้นนโยบายสนับสนุนเกิดฟินของอีบีปต์ให้ต่อต้านสุลต่านอตโตมาน นโยบายดังกล่าวของอังกฤษได้ไปเกี่ยวข้องกับฝรั่งเศสซึ่งกำลังดำเนินนโยบายแบบเดียวกัน และฝรั่งเศสเองก็กำลังมีความขึ้นจากผลกระทบของนโยบายแพนอิสลามิกของสุลต่านในแอฟริกาเรียก ดังนั้น รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสจึงตกลงมีอิทธิพลร่วมกันในอีบีปต์

การที่เกิดฟินแห่งอีบีปต์มีความอ่อนแอกว่าให้เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อควบคุมรัฐบาลอีบีปต์ภายหลัง ค.ศ. 1876 อย่างไรก็

ตามความตั้งใจเดิมของทั้งอังกฤษ และฝรั่งเศสที่จะให้อียิปต์จ่ายหนี้สินและผลประโยชน์นั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความต้องการของรัฐบาลทั้งสองเท่านั้น ความต้องการสูงสุดคือผลประโยชน์ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ความอ่อนแอกองค์ดิฟายังช่วยให้รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสบังคับเกดิฟให้ยอมรับว่าทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลอียิปต์ในด้านการเงิน ขณะที่อียิปต์ถูกบังคับโดยมหานำจากทั้งสองอียิปต์ก็ประสบปัญหาภายในซึ่งเกิดจากความเสียเปลี่ยนทางการเมือง เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมโกร姆 การเก็บภาษีสูงซึ่งชาวนาเป็นผู้รับภาระหนักรวมทั้งเจ้าของที่ดินด้วย ข้าราชการในกองทัพและข้าราชการพลเรือนก็ถูกปลดออกจากราชการเพื่อประหดรายจ่าย ดังนั้น กลุ่มนชนที่สำคัญก็อพากย์ที่มีคนในประเพณีเดิมและนักชาตินิยมสมัยใหม่ได้ร่วมตัวกันเพื่อต่อต้านรัชสมัยอันน่ารังเกียจดังกล่าว ขบวนการนี้มีผู้นำคือ พันเอก ยูราบี (Colonel Urabi) ซึ่งเป็นข้าราชการอียิปต์อยู่ในกองทัพตูร基 อย่างไรก็ตามรัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสเองต่างก็มีความสนใจซึ่งกันและกันมากเกินกว่าที่จะแก้ไขสถานการณ์ เช่นนี้ แต่รัฐบาลทั้ง 2 ก์สนับสนุนเกดิฟให้ต่อต้านขบวนการชาตินิยมและปฏิเสธการให้สัมปทาน ผลก็คือเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลยูโรปทั้งสองกับนักชาตินิยมอียิปต์และเมื่อ พันเอก ยูราบี ข่มขู่ให้ยึดคลองสuez อังกฤษจึงส่งกองทัพโจมตีกองทัพอียิปต์ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1882 และยึดครองไคโรได้

ผลที่ตามมาจากการท่องถุนย์ด้วยไคโร

กองทัพอังกฤษยังคงอยู่ต่อไปและอังกฤษต้องรับผิดชอบต่อภาระของอียิปต์ อย่างไรก็ตาม อังกฤษมีความรู้สึกว่าอังกฤษต้องมีมืออิสระในความพยายามจัดระเบียบรัฐบาลอียิปต์ ดังนั้น อังกฤษจึงประกาศต่อฝรั่งเศษห้ามเกี่ยวข้องในการยึดครอง การควบคุมระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศษเหนืออียิปต์ต้องสันสุดลง ฝรั่งเศษโทรศัพท์แก่นมากและพยายามทำให้ฐานะของอังกฤษในอียิปต์ได้รับความลำบาก โดยการเรียกร้องสิทธิของตนอย่างก้าวร้าวในที่แห่งอื่น ๆ ในแอฟริกาไม่ว่าเมื่อใดที่โอกาสอำนวย ทั้งนี้เป็นการแก้เผ็ดอังกฤษนั่นเอง

อังกฤษต้องกล้ายเป็นผู้รับผิดชอบต่ออียิปต์ซึ่งมีปัญหารှء่องหนี้สินและการควบคุมการเงินระหว่างชาติซึ่งยากที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตามฝรั่งเศษยังคงเป็นตัวแทนคณาจารย์ที่ชี้อ้วว่า International Debt Commission ซึ่งควบคุมผลประโยชน์ 60% ของรายได้ของอียิปต์ เช่นเดียวกับเยอรมัน เมื่ออังกฤษมีฝรั่งเศษเป็นหัตถุ อังกฤษจึงต้องจัดตั้งอุปกรณ์ ความสนับสนุนของเยอรมันและบิสмар์กเองก็ตั้งใจจะใช้สถานการณ์รักษากำไรให้ได้มากที่สุด ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเยอรมันกำลังกดดันบิสмар์กเพื่ออนุญาตให้พวกเขารับผิดชอบต่อภาระของอังกฤษ

ก่อตั้งอาณานิคมในแอฟริกา ตัวอย่างเช่น ลูเดอริทซ์ (Luderitz) ต้องการเก็บมูลค้างคาในแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ พือค้าชาวเยอรมันในแอฟริกาตะวันตกต้องการความสนับสนุนทางการเมือง เพื่อการเสี่ยงโชคทางการค้าของพวกเข้า คาร์ล ปีเตอร์ (Carl Peters) มีความหวังที่จะสร้างจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ในแอฟริกาตะวันออก ตัวบิスマาร์กเองอาจจะไม่เคยสนใจในการยึดครองอาณานิคม แต่ด้วยเหตุผลหลายประการทางการเมืองระหว่างชาติ จึงทำให้เขาต้องทำเช่นนั้นใน ค.ศ. 1884 และ 1885 บิสมาร์กถือโอกาสจากความขัดแย้งระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส อังกฤษให้บิสมาร์กในทุกสิ่งที่เขาต้องการ ดังเช่น รัฐบาลอังกฤษสั่งรัฐบาลอาณานิคมที่เคยในแอฟริกาได้ให้สละการเรียกร้องของตนและให้พวกอัน ๆ ออกจากแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ ทั้งนี้เพื่อนอนุญาตให้ลูเดอริทซ์เข้ามาแทนที่ กงสุลอังกฤษในเซนซินบาร์ ได้รับคำสั่งให้บริหารงานเหนือสุดต้านเซนซินบาร์ ทั้งนี้เพื่อให้ คาร์ล ปีเตอร์ ทำสัญญาให้ความคุ้มครองป้องกันแก่หัวหน้าผู้ต่าด้วย ๆ ที่กล่าวการแฝ่ขยายอำนาจของสุดต้านเข้าไปในดินแดนภายใน ส่วนบริเวณแม่น้ำคงโ哥 อังกฤษเคยมีความพยายามรักษาปากแม่น้ำคงโ哥ให้รอดพ้นจากการแทรกแซงของฝรั่งเศสและการแฝ่ขยายของโปรตุเกส แต่อังกฤษก็เลิกความพยายามพยายาม เพราะการเข้ามาของเยอรมัน ในขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้พระเจ้าลีโอปอลด์แห่งเบลเยียมขยายเข้ามาในลุ่มน้ำแม่น้ำคงโ哥ตามแผนการณ์อังกฤษเคยปฏิบัติตามเพื่อควบคุมบริเวณแห่งน้ำมาก่อนแล้ว เช่น มีการสร้างถนนแต่เป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งทำให้อังกฤษทราบว่าไม่สามารถควบคุมได้ ถ้าร าการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ การทูตในระหว่างประเทศยุโรปเป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลของแต่ละประเทศเริ่มนับจดหมายพ่อค้าผู้ล่องทุนในทวีปแอฟริกา ซึ่งบุคคลเหล่านี้เคยเรียกร้องให้รัฐบาลของตนเข้ายึดดินแดนในแอฟริกาแต่รัฐบาลยังลังเลใจ เพราะอุปสรรคหลายประการ แต่ในครั้นนี้แต่ละประเทศมีทำที่ที่สนใจในแอฟริกาประกอบกับความขัดแย้งกันเอง เช่น อังกฤษและฝรั่งเศส จึงเป็นเหตุผลพอเพียงที่จะทำให้ประเทศยุโรปเหล่านั้นเห็นความจำเป็นของการยึดดินแดนในแอฟริกา

เมื่อย้อนนกลับไปหาอียิปต์ ความอ่อนแอกลางของการเงินของอียิปต์พร้อมกับการขึ้นสู่อำนาจของมาห์ดี (Mahdi) ในชุดานใน ค.ศ. 1884 ทำให้อังกฤษบังคับรัฐบาลอียิปต์ให้หลังชาญฝั่งแอฟริกาที่เคยอยู่ต่ออิทธิพลของอียิปต์ อียิปต์ต้องปฏิบัติตามโดยถอนอิทธิพลของตนออกไปจากชาญฝั่งที่ตนเคยครอบครองเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากทางการทูตและการเงินแต่เป็นการเปิดโอกาสให้อังกฤษเข้าไปมีอิทธิพลในเขตดังกล่าวแทนที่การที่อังกฤษเข้ายึดครองอียิปต์มีผลกระทบกระเทือนที่แฝ่ขยายไปย่างกว้างขวาง เพราะภายใน 7 ปีของการ

ยึดครองก็ปราฏชัดว่าแม่น้ำไว้ ในล็ มีความสำคัญมากต่อการชลประทานของอียิปต์ ต้นน้ำของแม่น้ำสายนี้อยู่ในชูดานทางใต้ของอียิปต์ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลมาห์ดิสท์และกองทหารอียิปต์ก็ยังคงตั้งอยู่ที่นั่น และในบริเวณนี้เองที่กลับเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของทั้งอังกฤษและฝรั่งเศส ตลอดจนพระเจ้าลีโอโอลด์แห่งเบลเยียมและคาร์ล ปีเตอร์ แห่งเบลเยียมนี้ก็เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเหมือนกัน ผลจากการแบ่งบ้านดังกล่าวก็คือความกระแทบกระเทือนต่อฐานะของอังกฤษที่ไม่มั่นคงนักในอียิปต์ พวนกัลลงทุนและฟอกค่ายนี้ได้สนับสนุนรัฐบาลอังกฤษให้สนับสนุนให้รัฐบาลอังกฤษและยกนัด ดังนั้น เมื่ออังกฤษเห็นว่าการยึดครองดินแดนภายในแอฟริกาโดยมหานาจอยูโรปต่าง ๆ มีความยุ่งยากนัก อังกฤษจึงตัดสินใจรักษาเส้นทางไปสู่ตอนบนของลุ่มแม่น้ำไนล์ให้มีความปลอดภัย⁸

การมุ่งเข้าสู่ดินแดนภายใน

ใน ก.ศ. 1885 การมุ่งเข้าสู่ดินแดนภายในยังไม่เริ่มต้น แต่ต่อมาอีก 5 ปี ชาวยูโรปก่อตั้ง ก้าวหน้าไปจากจุดเดิมของตอนบนชายฝั่งและจากแม่น้ำ จากการขายปืน จากการรวบรวมข่าวคราวและทำสัญญา บางครั้งชาวยูโรปเหล่านี้ก็เข้าไปเป็นมิตรกับรัฐแอฟริกาใหม่ที่มีอำนาจโดยขายปืนให้ บางที่ขายปืนให้แก่ชุมชนที่เล็กกว่าและเก่ากว่า ซึ่งชุมชนเหล่านี้กำลังถูกรัฐแอฟริกาใหม่พยายามกัดลึกหรือทำลาย บางที่ชาวยูโรปเหล่านี้ก็เป็นมิตรกับรัฐใหม่รัฐหนึ่งและเป็นศัตรุกับรัฐใหม่อีกรัฐหนึ่ง ดังเช่น ชาวฝรั่งเศสในเซเนกัลในระยะเวลาต่าง ๆ กันได้เป็นพันธมิตรกับจักรวรรดิตุรกุลอร์ เป็นมิตรกับพวกแบบบาราซึ่งเป็นศัตรุของตุรกุลอร์ เป็นมิตรกับชาญรี ทูเร และเป็นมิตรกับศัตรุของชาญรี ทูเร ซึ่งอยู่ที่ซีกาสโซ ส่วนชาวอังกฤษก็พยายามเป็นพันธมิตรที่ดีของชนกลุ่มต่าง ๆ ในไอยรุนาแลนด์ บริษัทรอยล์ในเจอร์จด้าอาวุธให้กับพวกอีเรಥสแห่งในเจริญภาคเหนือและให้แก่ศัตรุของอีเรಥสด้วย บริษัทของพระเจ้าลีโอโอลด์ในแม่น้ำคงโภบ้างที่ก็เป็นพันธมิตรกับผู้ก่อตั้งรัฐอาหรับ เช่น ทิปปู ทิป (Tippu Tip) และบางที่ก็จัดหาอาวุธให้แก่ศัตรุของทิปปู ทิป บริษัท Imperial British East Africa และลูการ์ดเชื่อมสัมพันธ์ในตรีกับรัฐบูกันดาเพื่อต่อต้านรัฐนี้โดย บริษัทนี้บ้างที่ก็เป็นพันธมิตรกับชาวบันดา (Ganda) ที่เป็นคริสเดียนเพื่อต่อต้านหัวหน้าเฝ้ากันดาที่เป็นมุสลิม และบางที่ก็ร่วมมือกับนิกายโปรเตสแตนท์เพื่อต่อต้านพวกแครอลลิกในบูกันดา ดังนั้น ในช่วงระยะก่อนการบุกรุกชาวยูโรปมีนโยบายเปลี่ยนไปมารังสรรค์กับบูกันดา ดังนั้น เพื่อทำให้ฐานะของตนเข้มแข็งขึ้นและพิสูจน์ให้รัฐบาลของตนเห็นว่าการยึดครองแอฟริกามิใช้เรื่องยากลำบากอย่างที่เคยรู้สึกมาก่อน

อย่างไรก็ตาม เจ้าผู้ครองแอฟริกาส่วนมากกำลังเพิ่มความสัมภัยต่อความตั้งใจของชาวบุรุป บางพวกริบูนตีที่ตั้งหลักแหล่งและกองทหารของชาวบุรุป มีการต่อต้านอย่างหนักตามดินแดนชายฝั่งแอฟริกาตะวันออก เช่น การกบฏของพวกรุชีรี (Bushiri) ใน ก.ศ. 1888 และข่าวการกบฏนี้ก็แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วตามเส้นทางการค้าในแอฟริกากลาง ในขณะเดียวกันความสำเร็จทางการทุตของบุรุปทำให้บริษัทบุรุปมีความแข็งแกร่งขึ้นกว่าเดิม บุคคลเหล่านี้มีความอดทนต่อการบุกครองและความคุณรัฐและอาณาจักรต่าง ๆ ในแอฟริกามากกว่าที่จะเป็นพันธมิตรกับดินแดนเหล่านั้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าใน ก.ศ. 1880 เป็นต้นไป ชาวบุรุปเหล่านี้ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะต่อสู้และทำให้อาณาจักรแอฟริกาใหม่หลายแห่งที่มีอำนาจอยู่ต้องพ่ายแพ้ไป กลุ่มผู้บุกครุกชาวบุรุปหลายกลุ่มในส่วนต่าง ๆ ของทวีปตัดสินใจที่จะประกาศสงครามต่อรัฐบาลแอฟริกาที่มีอำนาจใหม่ที่สุด

บุรุปรวมตัวกันเพื่อต่อต้านแอฟริกา

มีประเด็นที่น่าพิจารณาอย่างหนึ่งคือ “เนื่องจากบุรุปสามารถถืออาประโยชน์จากการบุกครุกของชาติแอฟริกาต่าง ๆ แล้วทำไมถึงเล่าที่เจ้าผู้ครองแอฟริการัฐต่าง ๆ จะไม่พยายามถืออาประโยชน์จากความแตกแยกระหว่างมหาอำนาจบุรุปที่กำลังแข่งขันกัน?”⁹ ความจริงแล้วจัดการบรรดามาเนลิกแห่งเอธิโอเปียประสบความสำเร็จในการทำให้มหาอำนาจบุรุปที่กำลังแข่งขันกันอ่อนแอกลง และการกระทำเช่นนี้ช่วยให้พระองค์รักษาเอกสารของประเทศไว้ได้ แต่เจ้าผู้ครองแอฟริกาส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสที่จะทำเช่นนั้นได้ เนื่องจากบุรุปเตรียมเครื่องมือในการโจมตีอย่างดีเพื่อป้องกันมิให้เจ้าแอฟริกาเหล่านี้แสดงผลประโยชน์จากการที่พวกเขาระเบิดขึ้นกันเอง

สังคมต่อต้านการค้าทาส

ถึงแม้ว่ารัฐบุรุปต่าง ๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 จะเรียกร้องให้ตนมีอิทธิพลโดยสมบูรณ์ และไม่ยอมให้บังคับของผู้มีอำนาจสูงกว่า แต่รัฐเหล่านั้นก็อาจรวมตัวกันได้เพื่อจุดประสงค์บางอย่าง ในขณะที่บริษัทบุรุปที่มีนโยบายบุกครุกมีความขัดแย้งกับรัฐใหม่ในแอฟริกานั้น ทางบุรุปมองความคิดเกี่ยวกับการโจมตีรัฐแอฟริกาที่ได้รับความสนับสนุนมากขึ้น ได้มีความเคลื่อนไหวในการพัฒนาความคิดดังกล่าวในหลาย ๆ รูปแบบเริ่มด้วยการเผยแพร่ความคิดที่เกี่ยวกับสังคมที่ต่อต้านการค้าทาส ความเคลื่อนไหวดังกล่าวนำไปโดยรูปแบบทางศาสนาและได้รับความสนับสนุนจากผู้ใจบุญต่าง ๆ และนิชชันนารี ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีอิทธิพลอยู่ในประเทศบุรุปมากกว่า 1 ประเทศ มีทั้งการประชุม การ

ออกหนังสือจุลสาร และบทความในหนังสือพิมพ์ทั่วชื่อเรื่องการค้าทาส ซึ่ง
ปราภูทั้งในฝรั่งเศส เยอรมนี อังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น ๆ อีกหลายประเทศ การ
โฆษณาดังกล่าวเป็นการโฆษณาต่อการค้าทาสที่เป็นสินค้าออก ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินงานโดย
พ่อค้าชาวอาหรับนั่งแท่นเออฟริกาตะวันออก แต่ความสนใจนี้มีไปถึงดินแดนภายใต้ดิน
และในไม่ช้ารัฐเออฟริกามาใหม่ที่มีอำนาจเป็นเป้าหมายของตัวเองเป็นตัวการสำคัญในการค้าทาส
ทั้งนี้ เพราะรัฐเหล่านี้มีความมั่งคั่งร่ำรวยจากการขายยาสูบ ความจริงแล้วการณรงค์เพื่อ
ต่อต้านการค้าทาสมีมานานแล้วในอังกฤษ และได้กระตุ้นความสนใจแก่บรรดาชาวอังกฤษ
ผู้มีศีลธรรมและมีความร่าเริงที่ต้องการกำจัดการค้าทาส แต่มิได้ทำให้ชาวยุโรปอ่อน ๆ
สนใจเลย จนกระทั่งบัดนี้ชาวยุโรปเกือบทั้งหมดเริ่มสนใจที่จะให้ดูการค้าทาส เพราะ
เห็นว่าเป็นสิ่งไร้มนุษยธรรมโดยเฉพาะในหมู่พวกที่มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์
ด้วยกัน

จากความคิดของความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์จะนำมาสู่ความคิดของการได้รับ
ชัยชนะในที่สุด อย่างไรก็ตาม นอกจากความคิดดังกล่าวแล้วชาวยุโรปยังมีความคิดอีก
หลายอย่างซึ่งล้วนแต่เป็นความคิดที่สนับสนุนนโยบายขององค์กรองค์นั้นและฟริกาทั้งสิ้น
ความคิดที่ว่ายุโรปเป็นประเทศที่มีอารยธรรมสูง ดังนั้น ยุโรปจึงไม่เพียงแต่มีสิทธิเท่านั้น
แต่ยังมีหน้าที่ในการครอบครองเออฟริกาอีกด้วย เพราะชาวยุโรปคิดว่าเออฟริกาเป็นที่ว่าง
ที่ล้าหลังป่าเถื่อนและไม่มีอารยธรรม ความยุ่งยากต่าง ๆ และสังคมทางการค้าที่เกิดขึ้น
ในเออฟริกาในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ล้วนเป็นหลักฐานแสดงว่าเออฟริกาไม่สามารถ
ปกคลุมด้วยได้ นอกจากนั้นตามรายงานของบริษัทยุโรปที่ประจำอยู่ตามส่วนต่าง ๆ
ของทวีปได้กล่าวว่า พวกรากกำลังจะทำการต่อสู้ด้วยอาวุธที่ทันสมัย รายงานนี้สนับสนุน
ความคิดที่ว่ายุโรปสามารถเอาชนะเออฟริกาได้อย่างง่ายดายและจัดการปักธงได้โดย
สะดวก แต่เดิมชาวยุโรปมีความหวาดกลัวต่อความชำนาญในการต่อสู้และความกล้าหาญ
ของชาวเออฟริกัน ดังเช่นพวกระชันเต แต่บัดนี้ความกลัวเหล่านี้เลือนหายไปแล้ว ขณะ
เดียวกันกลับมีความไว้วางใจในความเหนือกว่ามากของอาวุธแบบยุโรปที่ทันสมัยซึ่งกำลัง
ได้รับการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ และมีความเชื่อมั่นในความเหนือกว่าของชาวยุโรปต่อชาว
เออฟริกัน ประชาชนยุโรปจะนั่นมีความเชื่อมั่นทั้งในอาวุธและผู้ใช้อาวุธ แต่ก่อนหน้านี้นั้น
นักเขียนชาวยุโรปในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้เขียนถึงคำว่าเชื้อชาติโดยให้ความรู้สึก
ที่ว่า “คนถูกกักขังโดยประเทศของสังคมของเขาระบุ”¹⁰ และเขียนว่าความคิดของสังคม
ทางเชื้อชาติแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ไม่สามารถรวมสังคมของเชื้อชาติที่แตกต่างกันได้

และมีการจัดลำดับเชื้อชาติ แบ่งอนพวกรเข้าชั้นเป็นชาวยูโรปจะถูกจัดไว้ในลำดับหนึ่ง สุดยอด ขณะที่ความคิดเหล่านี้แฝงกระจายไป ชาวยูโรปก็ยังเพิ่มความหยิ่งยะโสในความเกี่ยวข้องกับประชาชนพวกล้วน เมื่อความคิดเหล่านี้ถูกผลักดันให้ไปไกลเป็นครั้งแรก อังกฤษ ก็เข้าไปเกี่ยวข้องโดยทะเลกับพวกล้วน โอลุกตา กับกษัตริย์แห่งอะซันเต และกับจักรพรรดิ เน โอดอร์แห่งเอธิโอเปีย ดังนั้น เมื่อก่อนหน้านี้ประชาชนจึงสมัครใจที่จะเชื่อว่าการมีความเกี่ยวข้องกับแอฟริกาน้อยเท่าไหร่เป็นสิ่งที่ดีกว่าเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยมาก ๆ ยิ่งกว่านั้น ชาวยูโรปหลายคนเชื่อว่าเนื่องจากความแตกต่างทางเชื้อชาติทำให้ความร่วมมือระหว่าง ยูโรปและแอฟริกาเป็นไปไม่ได้ ครั้นต่อมาในปลายคริสตศตวรรษที่ 19 ความคิดดังกล่าว ค่อย ๆ เลือนหายไปเมื่อยูโรปมีอาวุธที่ทันสมัยที่สามารถเอาชนะสหภาพในแอฟริกาได้ ความคิดทางเชื้อชาติที่ว่าชาวยูโรปต้องหนีกว่าไฉไลกว่าจะแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและเปลี่ยน ความหมายไปจากเดิม โดยมีความคิดว่าชาวยูโรปมีสิทธิโดยธรรมชาติที่จะเอาชนะและ ปกครองชาวแอฟริกัน ดังนั้น ความคิดเรื่องความแตกต่างทางเชื้อชาติซึ่งก่อนหน้านี้เคย เป็นเรื่องโต้เถียงกันว่าชาวแอฟริกาสมควรปกครองตนเองได้หรือไม่ แต่มาบัดนี้ความคิด อันนี้กลับกลายเป็นเรื่องที่ว่าแอฟริกาไม่สามารถปกครองตนเองได้เลย

ชาวแอฟริกันเริ่มใช้อาวุธทันสมัยเพื่อต่อต้านผู้บุกรุก

ความคิดดังกล่าวข้างต้นเป็นการสนับสนุนนโยบายการบุกรุกแอฟริกา รัฐบาลยูโรป ซึ่งกำลังมีเรื่องขัดแย้งกันต่างกันข่ายรวมตัวกันเพื่อต่อต้านอำนาจที่สำคัญในแอฟริกา รัฐบาลยูโรปต่างก็พยายามที่จะต่อต้านการเปลี่ยนความคิดที่มีต่อการบุกรุกแอฟริกา ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลต่างก็พยายามที่จะต่อต้านการครอบครองดินแดนภายในอย่างไรก็ตาม ในแอฟริกาเองก็มีการเตรียมพร้อมเพื่อต่อต้านการล่วงล้ำของยูโรป และมีการปั่นปุ่มชาวยูโรปพวกแรกที่ตั้งหลัก แหล่งอยู่ในบริเวณรัฐฟรีเคนยา เช่น การกบฏของพวกลูชีรีใน ก.ศ. 1888 ซึ่งทำ ความล้ำบากให้แก่ชาวอังกฤษและชาวเยอรมันมาก รัฐอาหรับในกองโ果เริ่มต่อต้านผู้แทน ของพระเจ้าลีโอโปลด์ เจ้าผู้ครองช่องชาโนรี ทูล ปิดทางสัญจรบนฝั่งแม่น้ำอันเบอร์ ในเจอร์ ซึ่งทำความล้ำบากให้แก่ฝรั่งเศスマาก บรรดาเจ้าผู้ครองอาณาจักรต่าง ๆ ทำการขัดขวาง บริษัทของอังกฤษในบริเวณรอบ ๆ ทะเลสาบไนยชา ชาวแอฟริกันที่ทำการต่อต้านดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นผู้บุกรุกของรัฐหรืออาณาจักรที่ตั้งใหม่มีอำนาจและมีอาวุธทันสมัยอยู่ในครอบครอง เป็นอาวุธที่ซื้อมามากจากพ่อค้าชาวอังกฤษ เยอรมัน เบลเยียม โปรตุเกส หรือฝรั่งเศส ผู้บุกรุกชาวยูโรปเริ่มคระหนักกว่า การที่รัฐแอฟริกาต่าง ๆ แห่งขันกัน หรือแตกแยกกันเอง นั้น ช่วยให้ชาวยูโรปสามารถขยายอาวุธได้จำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันอาวุธเหล่านั้น

จะกลับมาทำร้ายชาวยุโรปอีก เพราะช่วยให้ชาวแอฟริกันสามารถต่อต้านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ดังเช่น ในแอฟริกาตะวันออก ชาวแอฟริกันที่มีส่วนร่วมในกบฏบุชี ได้ซื้อปืนจากอังกฤษเพื่อขับไล่ชาวเยอรมัน และปืนที่ซื้อจากชาวเยอรมันก็เพื่อใช้ขับไล่ชาวอังกฤษ

การเลิกขายอาวุธให้แอฟริกา

ในระหว่าง ก.ศ. 1889 – 1890 มหาอำนาจยุโรปได้จัดการประชุมที่กรุงเบรัสเซลส์ นครหลวงของเบลเยียม เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการค้าทางและความตกลงเกี่ยวกับการหยุดขายอาวุธให้แอฟริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธทันสมัย ยกเว้นอาวุธแบบเก่าที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพยังไหร์บอนุญาตให้ขายแก่ชาวแอฟริกัน ส่วนอาวุธทันสมัยจะอนุญาตให้เฉพาะรัฐบาลอาณานิคมที่ปกครองดินแดนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การประกาศห้ามขายอาวุธ แม้จะไม่มีผลอย่างเต็มที่นักแต่ก็มีผลกระทบต่อกำลังการต่อต้านของชาวแอฟริกัน ซึ่งค่อยๆ อ่อนแอลง เพราะการประกาศดังกล่าวได้ห้ามทั่วไปตั้งแต่แอฟริกาตะวันออกไปจนถึงส่วนอื่นๆ ของทวีป แต่มีประเทศแอฟริกา 2 ประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการประกาศห้ามขายอาวุธนั่นคือ เอธิโอเปียและโมร็อกโก จักรพรรดิเมเนลิกแห่งเอธิโอเปียทรงมีความสามารถในการกำหนดนโยบายทางการทูตจึงสามารถซื้ออาวุธที่ทันสมัย เพราะเอธิโอเปียได้รับการยกเว้นจากข้อตกลงที่กรุงเบรัสเซลส์ จักรพรรดิสามารถซื้อปืนไรเฟลได้จำนวนมากจากพ่อค้าชาวฝรั่งเศสและพ่อค้าชาวอิตาเลียน และด้วยอาวุธเหล่านี้ทำให้กองทัพของเอธิโอเปียสามารถเอาชนะกองทัพอิตาเลียนยิ่งใหญ่ได้ในการรบท่าโดวาใน ก.ศ. 1896 ส่วนโมร็อกโภมีสุลต่านที่ดำเนินนโยบายในการแสวงหาประโยชน์จากการแข่งขันกับชาวยุโรป (ภายหลังมหาอำนาจยุโรปรวมกันต่อต้านสุลต่านโดยมีการประชุมที่อัลจีเรีย ใน ก.ศ. 1906) ดังนั้น โมร็อกโภจึงยังสามารถซื้ออาวุธทันสมัยได้ จะเห็นได้ว่าเมื่อฝรั่งเศสริ่มต้นยึดครองโมร็อกโภใน ก.ศ. 1908 ฝรั่งเศสต้องส่งกองทัพที่ใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยส่งไปแอฟริกาเพื่อไปยึดครองเพียงส่วนหนึ่งของประเทศเท่านั้น ในขณะนั้นเยอรมันยังคงตัดขาดจากการที่ฝรั่งเศสรุกรานโมร็อกโภ เยอรมันจึงให้อาวุธทันสมัยแก่โมร็อกโภเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส แต่ในที่สุดเยอรมันก็ทำการตกลงกับฝรั่งเศสใน ก.ศ. 1911 โดยเยอรมันได้ดินแดนในแคมeroon และในปีต่อมาโมร็อกโภกู้คืนประการให้เป็นดินแดนในอารักขาของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ชาวนโมร็อกโภยังคงมีอาวุธที่มีประสิทธิภาพและฝรั่งเศสเองก็ยังไม่สามารถยึดครองได้ทั้งประเทศ ดังนั้น การห้ามขาย

อาวุธแก่แօฟริกาจึงมีผลต่อดินแดนหลายส่วนของทวีป ยกเว้น奥地ิโอเปียและโมร็อกโก ชาวแอฟริกันจำนวนมากถูกยึดวิธีการต่อต้านที่เข้มแข็งไป

อย่างไรก็ตาม ขณะที่รัฐบาลยูโรปเตรียมโฉมตัวรัฐหรืออาณาจักรแօฟริกาใหม่ ๆ อยู่นั้น ต่างก็พบร่วมกันนี้ความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากในการต่อสู้ ทั้ง ๆ ที่วิธีการต่อต้านของชาวแอฟริกันอ่อนแอดลงแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เพราะ การเผยแพร่การต่อต้านการค้าทาสในหมู่ประชาชนนั้น โดยเฉพาะในหมู่พวกที่ไม่เคยได้ยินชื่อแօฟริกามาก่อนต้องใช้เงินจำนวนมาก และการโฉมตัวแօฟริกาเพื่อยกเลิกการค้าทาสและการบรรเทาความทุกษ์ยากของชาวพื้นเมืองนั้นต้องใช้เงินอย่างมหาศาลเช่นกัน จะเห็นได้ว่าใน ค.ศ. 1890 รัฐบาลเยอรมันจัดหาเงินได้จำนวนหนึ่งเพื่อยืดแทนชาเนียบจากบริษัท German East Africa โดยยกกำลังเข้ายึดดินแดนนั้น รัฐบาลอังกฤษก็เช่นกันต้องหาเงินจำนวนหนึ่งสำหรับสร้างทางรถไฟในยุกนั้น แต่ครองคืนบานาและยุกนั้น ภายหลัง ค.ศ. 1893 พระเจ้าลีโอปอลด์แห่งเบลเยียมขออนุญาตรัฐบาลยูโรปเพื่อให้รัฐบาลคงโภฟรีสเดทของพระองค์จัดเก็บภาษีในการค้ากับยูโรปอื่น ๆ ในบริเวณลุ่มแม่น้ำคงโภได้มากกว่าเดิม ซึ่งพระองค์จะใช้เงินที่ได้จากการนี้เพื่อการต่อสู้ทางทหาร

การประพฤตินั้นได้ระห้วงชาติ

การที่ประชาชนยูโรปมีความหวังว่าตนจะได้รับชัยชนะในการโฉมตัวแօฟริกานั้น ได้ขัดความรู้สึกด้านศีลธรรมในการยึดครองแօฟริกา โดยเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นไม่ผิดศีลธรรมอันดีแต่กลับจะช่วยชาวพื้นเมืองให้มีความเป็นอยู่ดี เช่น ยกเลิกการค้าทาส หรือประเพณีป้าเดือนต่าง ๆ ในขณะเดียวกันชาวยูโรปบางคนก็มีความรู้สึกว่าถ้าไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับความประพฤติระหว่างชาติที่จะช่วยห้ามการกระทำการอันไม่สมควรบางอย่าง ของรัฐบาลยูโรปแล้วละก็ อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรมในการยึดครองขึ้นได้ ระบบการเมืองของยูโรปมีศูนย์กลางอยู่ที่ลอนดอน ชาวยูโรปส่วนใหญ่ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 พยายใจที่รัฐต่าง ๆ มีอำนาจของตนเองเป็นอิสระมากกว่าการรวมอำนาจอยู่ในมือรัฐบาลเดียว ระบบเช่นนี้ทำให้มีกฎหมายที่จนกระทั่งรัฐแต่ละแห่งนับถือความเป็นอิสระและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของรัฐยูโรปอื่น ๆ ถ้าปราสาจากกฎหมายอย่างเช่นนี้แล้ว ระบบการเมืองระหว่างชาติของยูโรปจะอยู่ในอันตรายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะเวลาที่มีการจลาจลวุ่นวายเกิดขึ้น การที่ยูโรปัฐชนหนึ่งมีเรื่องขัดแย้งกับอีกรัฐหนึ่งย่อมเป็นการเสี่ยงต่อการถูกโฉมตัวจารัฐยูโรปที่เป็นพันธมิตรกับอีกรัฐหนึ่ง การเจริญเติบโตของจักรวรดิ

อาณา尼คุณยุโรปย่อมแสดงให้เห็นว่ากฎของการไม่แทรกแซงเช่นนี้มิได้เป็นที่สังเกตจากภายนอกยุโรป อี่างไรก็ตามเมื่อมหาอำนาจยุโรปยึดดินแดนภายนอกยุโรป พวกราชตั้งมีความรู้สึกที่ไม่สบายใจนักในการกระทำการกระทำการของพวกราชเพราเห็นว่าเป็นการกระทำที่ต่อต้านกฎของการประพฤติระหว่างชาติ อี่างไรก็ตาม ชาวยุโรปผู้นุกรุกทวีปแօฟริกาในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีความสงสัยเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับศีลธรรมในการกระทำการของพวกราช การโฆษณาชวนเชื่อว่าการค้าทาสเป็นสิ่งไร้มนุษยธรรมจะต้องปราบให้หมดสิ้นบนวนการที่เจริญของชาวยุโรป และความเห็นอกว่าด้านเชื้อชาติของยุโรปเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมในการบุกรุกเชื่อว่าสิ่งที่พวกราชกำลังทำอยู่นั้นถูกต้อง แม้แต่ประเทศต่าง ๆ เช่น รุสเซีย และจักรวรรดิแอปเปิลเบอร์ก ซึ่งมิได้ยึดครองดินแดนในแօฟริกา ต่างก็เตรียมที่จะเข้าสัญญาในที่ประชุมระหว่างชาติในข้อกำหนดซึ่งเป็นการทำลายความเป็นอิสระของดินแดนในแօฟริกา มีเพียงประเทศไทยที่ไม่ยุโรปเท่านั้นที่ตั้งคำตามและสงสัยในสิทธิความเป็นอิสระของรัฐแօฟริกานั้นคือสหรัฐอเมริกา และจักรวรรดออกโตมาณ สหรัฐอเมริกานั้นเคยมีประสบการณ์กับตัวเอง เพราะเคยเป็นอาณา尼คุณของอังกฤษ อี่างไรก็ตาม ในที่ประชุมระหว่างชาติผู้แทนรัฐบาลยุโรปบอกปัดคำตามของสหรัฐอเมริกาและจักรวรรดิออกโตมาณอย่างรวดเร็วโดยตอบเกี่ยวกับ “อารยธรรม” แทน แม้แต่บุคคลที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำการผูกมายเกี่ยวกับกฎหมายของชาติของยุโรป โดยหันมาถกเถียงปัญหาว่าจะดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับอาณา尼คุณ หรือชาวยุโรปจะมีวิธีปักครองชาวแօฟริกันอย่างไร

คำตามเกี่ยวกับศีลธรรมระหว่างชาติเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จะเห็นได้ต่อไปในภายหน้าว่าความสำคัญอันยิ่งใหญ่ยังคงนั่งของผู้นำชาวแօฟริกันในกระบวนการเพื่ออิสรภาพในค.ศ. 1940 และ 1950 นั้น เป็นผลมาจากการศีลธรรมระหว่างชาติ พวกราชรวมกับผู้นำชาวแօฟริกาอื่น ๆ และกับผู้นำของประชาชนในส่วนอื่นของโลกที่ถูกยึดเป็นอาณา尼คุณของยุโรป โดยการสร้างกฎเก้ำของระบบระหว่างชาติของยุโรปแต่บนฐานรากฐานใหม่เพื่อต่อต้านรัฐที่ตั้งกฎของตัวเอง การสู้รบที่เพื่ออิสรภาพในแօฟริกายกเว้นในกรณีเอธิโอเปีย และจีเรีย และทางภาคใต้แล้วเป็นการต่อสู้ในระดับทางการเมืองและปัญญามากกว่าการใช้กำลังทางทหาร ซึ่งชนะที่สำคัญส่วนใหญ่บางครั้งชนะโดยการกล่าวคำปราศรัย จุลสาร และการประชุมระหว่างชาติ จุดมุ่งหมายของนักชาตินิยมแօฟริกันก็คือการทำลายความคิดเกี่ยวกับลักษณะจักรวรรดินิยมในความคิดเห็นของโลกและในความคิดเห็นของชาวยุโรปเองเพื่อสร้างกรอบ

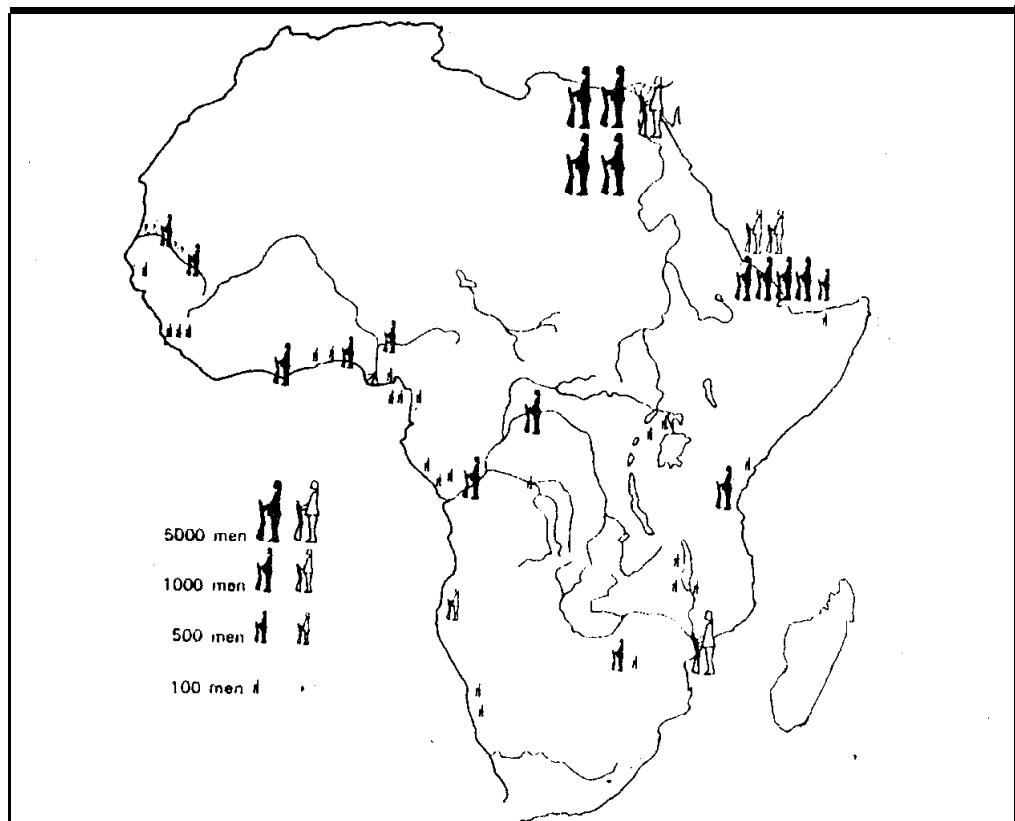
งานระหว่างชาติใหม่และกฎศีลธรรมใหม่ ตลอดจนความประพฤติระหว่างชาติ¹¹

การโอนตีภักดิ์วันตกของทวีปแอฟริกา

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 มหาอำนาจยุโรปรวมตัวกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออาชานะแอฟริกาที่กำลังแบ่งแยก รัฐบาลยุโรปต่างก็มีข้อตกลงในการยึดครองส่วนใดส่วนหนึ่งของทวีปและสัญญาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการณ์ที่ถูกชาวแอฟริกันต่อต้านอย่างแรง รัฐแอฟริการัฐใหญ่ๆ หลายรัฐ มักจะอยู่ตามลำพังออกจากในชูดานตะวันตกและในแอฟริกาตะวันออก ที่มีความร่วมมือกันบ้างระหว่างเจ้าผู้ครองชาวมุสลิมดังนั้น รัฐแอฟริกาส่วนใหญ่จึงมักพยายามแทรกในการต่อสู้หรือถูกบังคับให้ยอมแพ้ ใน ก.ศ. 1890 ภายหลังการต่อสู้กันอยู่รัฐหนึ่ง เมืองเซกู (Segou) ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของจักรวรรดิตุกุลอร์กีตอกเป็นของฝรั่งเศส ในระหว่าง ก.ศ. 1891 และ 1899 จักรพรรดิ ชาโนรี ทูเรพยายามต่อสู้โดยแสวงหาอาชูทันสมัยจากพ่อค้าชาวยุโรปบนชายฝั่ง แต่ใน ก.ศ. 1896 การประกาศห้ามขายอาชูทันสมัยให้แก่แอฟริกาที่มีผลอย่างเต็มที่อีก 2 ปีต่อมา ชาโนรี ก็ถูกบังคับให้ยอมเข้ามา ในปีเดียวกันนี้ฝรั่งเศสยึดครองจักรวรรดิโมสซี (Mossi) ของจักรพรรดิอัวกาดูกู (Ouagadougou) และอังกฤษยึดอะชันเดได้ ระหว่าง ก.ศ. 1892 และ 1894 อังกฤษสามารถยึดด้าไฮเมย์ (Dahomey) ได้ภายหลังการต่อต้านอย่างเข้มแข็ง ใน ก.ศ. 1892 อังกฤษทำลายอำนาจของอาณาจักรไอยูบุ (Iyebu) ผลกระทบจากการใช้อาชูแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพรุบานอาณาจักรของอังกฤษที่ลากอสสามารถเข้ายึดครองไอยูบุแลนด์ทั้งหมดและภายหลังการใช้ปืนใหญ่ต่อไป อังกฤษก็สามารถควบคุมการเมืองของชาวไอยูบุได้ ใน ก.ศ. 1896 บริษัทรอยล์ ในเจอร์ มีชัยชนะเหนือกองทัพนูเป (Nupé) และเข้าเมืองไอโลริน (Ilorin) ได้ ใน ก.ศ. 1897 เบนิน (Benin) ถูกตีแตก ระหว่าง ก.ศ. 1901 และ 1903 ทำการต่อสู้ครั้งใหญ่หลายครั้งในบริเวณรอบ ๆ คงต้าโกรา (Kongtakora) โยดา (Yola) คาโน (Kano) และโซโกโต (Sokoto) การต่อสู้เหล่านี้มีผลทำให้อาณาจักรของอัมรีเรทในไนจีเรียภาคเหนืออุดกอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ ส่วนการอาชานะชาวไนจีเรียนั้นอังกฤษต้องเสียค่าใช้จ่ายไปมากในการทำส้งกรรมเพราชาไว้ในไนจีเรียมีอาชูใหม่ในครอบครอง กล่าวคือ อังกฤษเสียค่าใช้จ่ายไป 10 เท่าของค่าใช้จ่ายในส้งกรรมต่อต้านชาวชูลูมีอีก 25 ปีก่อนนั้น¹²

การโอนตีภักดิ์วันออกและภาคใต้ของทวีป

ขณะที่รัฐในชูดานตะวันตกกำลังพังทลาย อังกฤษพยายามหลังการตรrateเตรียมอย่างรอบคอบ ก็ได้ส่งกองทัพร่วมกันระหว่างอังกฤษและอียิปต์ ซึ่งเป็นกองทัพที่ใหญ่นำกไปสู่ชูดานตะวันออก และใน ก.ศ. 1898 ก็สามารถทำลายอำนาจของการลิฟ (Khalifa) ในการ

รูปที่ 2: แผนที่แอฟริกา ค.ศ. 1890 แสดงให้เห็นกำลังของฝ่ายยีดครองในดินแดนต่าง ๆ ยกเว้น
แอลจีเรีย ตูนิเซีย และแอฟริกาใต้

Ibid., P.31.

ต่อสู้ที่อมดูร์มัน (Omdurman) ได้ อีก 2 ปีต่อมา ฝรั่งเศสมีชัยชนะเหนือรัฐบอร์นู (Bornu) โดยมี ราเบบ์ อินน์ ฟ่าเดิล อัลลาห์

ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองรัฐ บุคคลผู้นี้สามารถสร้างอำนาจของตนเหนือรัฐบอร์นูโดยใช้กำลังทางทหาร เพราะมีปืนไรเฟลในครอบครอง แต่ก็ต้องพ่ายแพ้แก่ฝรั่งเศสระหว่าง ก.ศ. 1892 และ 1895 รัฐอาหรับใหม่ ๆ หลายแห่งในลุ่มน้ำคองโกภาคตะวันออกก็ถูกทำลายระหว่าง ก.ศ. 1891 และ 1901 อังกฤษส่งกองทัพเข้าใจนืออาณาจักรต่าง ๆ และมีอำนาจเหนืออาณาจักรบูกันดา (Buganda) ระหว่าง ก.ศ. 1889 และ 1890 ผู้นำในแทนซาเนียก็ต้องพ่ายแพ้แก่องกฤษ ใน ก.ศ. 1893 ชาวเยอรมันมีชัยชนะเหนือ ซีกิ (Siki) ผู้นำของอาณาจักรไนยัมเวซี (Nyamwezi) และเมลี (Meli) ผู้นำของอาณาจักรชากกา (Chaggga) เอ็มเคอาควา (Mkwakwa) กษัตริย์ของ亥亥 (Hehe) ถูกฆ่าตายภายหลังการต่อสู้อย่างหนัก ไกลไปทางใต้ใน ก.ศ. 1893 พวากอเนนเดเบเล (Ndebele) พ่ายแพ้อาย่างนาสังหาร เพราะต้องเสียชีวิตผู้คนไปมากในการรบ และใน ก.ศ. 1898 อาณาจักรอันโกลี (Ngoli) ทางทิศตะวันตกของทะเลสาบไนยาชาถูกตัดแยก ใน ก.ศ. 1895 โปรตุเกสมีชัยชนะเหนือโนซันบิก (Mozambique) ภาคกลาง โดยผู้นำชื่อกันกันธนา (Gungunhana) บุคคลผู้นี้ครั้งหนึ่งเคยขึ้นทองหารโปรตุเกสไว้ในท่าเรือตามชายฝั่ง แต่ในที่สุดก็พ่ายแพ้แก่โปรตุเกสโดยกำลังเพียงเล็กน้อยด้วยปืนไรเฟลและปืนใหญ่ที่ทันสมัยกว่า

จะเห็นได้ว่าใน ก.ศ. 1890 เป็นระยะเวลาของการสลายตัวอย่างรวดเร็วของรัฐต่าง ๆ ที่มีอำนาจในแอฟริกา แต่ในดินแดนที่อยู่ห่างไกลและเป็นชนชนที่ปกครองตัวเองโดยจัดระเบียบทางการเมือง และสังคมที่สับซับซ้อน กองกำลังเล็ก ๆ ของยูโรปก็ไม่สามารถเอาชนะได้ เพราะพวgn ต่อต้านอย่างเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม เมื่อยูโรปโภนตีรัฐได้รัฐหนึ่งได้ก็จะส่งข้าราชการอาณานิคมออกไปสู่ดินแดนต่าง ๆ ที่ยังคงอยู่เพื่อบังคับให้หัวหน้าผู้นำหรือเจ้าผู้ครองดินแดนนั้น ๆ จัดหาแรงงาน เก็บภาษี เปลี่ยนกฎหมายหรือยกเลิกภาษี ตลอดจนให้ยอมรับการตั้งหลักแหล่งของชาวยูโรปในดินแดนของตน ยอมรับนิชั้นนารี ปลูกพืชผลได้ และอนุญาตให้มีการสร้างทางรถไฟและสายไฟฟ้าเลข¹³

การแนะนำเทคโนโลยีใหม่มาสู่แอฟริกาและการควบคุมของชาวยูโรป

วิธีการสมัยใหม่ในรูปแบบของอาวุธที่ทันสมัยเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จของผู้บุกรุก แรงกระตุนสำคัญแรกของชาวยูโรปเหล่านี้ก็คือการนำวิธีการสมัยใหม่แบบต่าง ๆ เช่น การสร้างทางรถไฟ การโทรเลข และการผลิตแบบใหม่มามสู่แอฟริกา โดยไม่คำนึงถึงราคาค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อเร่งการผลิตในแอฟริกาเพื่อตัดขาดยูโรปและเพื่อได้รับผลประโยชน์

จากเศรษฐกิจของแอฟริกา พวกเข้าสร้างความเจริญทางเทคโนโลยีเพื่อรักษาความเห็นอกกว่า และรักษาความมั่นใจตัวเองที่เพิ่งได้ซื้อชื่อนามใหม่ ๆ ในตอนต้นศตวรรษมา已然 อาณาจักรในปัจจุบันมีความหวังว่าจะทำให้จุดมุ่งหมายประสบความสำเร็จ โดยความพยายามปัจจุบันสังคมแอฟริกา โดยการสนับสนุนผลิตผลต่าง ๆ เพื่อต่อต้านพ่อค้าทาส โดยการเปลี่ยนชาวพื้นเมืองให้เป็นคริสตเดียนเพื่อต่อต้านผู้นับถือประเพณีเดิม โดยความพยายามเป็นมิตรกับผู้ปกครองที่กำลังทำการปฏิรูป และกระตุนให้ชนชั้นพ่อค้าที่ความเจริญเพื่อติดต่อการค้าข่ายกับต่างประเทศ แต่ครั้นต่อมาห้ามอาณาจักรในปัจจุบันนี้กลับมีความสนใจเพียงเล็กน้อยในการปฏิรูปสังคมแอฟริกา ลักษณะการปกครองที่พวกเข้าตั้งขึ้นก็แตกต่างกันไปตามส่วนต่าง ๆ ของทวีป ในดินแดนบางแห่งระบุเป็นด้านการเมืองแบบเก่า ถูกทำลาย ขณะที่ในบางแห่งยังได้รับการรักษาไว้อย่างระมัดระวัง แต่การปกครองอาณาจักรในราชบัลลังก์ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำสังคมแอฟริกาไปสู่ทิศทางใดโดยเฉพาะ ไม่มีความร่วมมือระหว่างชาวยุโรปและชาวแอฟริกัน ชัยชนะและความเห็นอกกว่าของคนผิวขาว ได้กล่าวเป็นความคิดทางการปกครองในหมู่พวกบุกรุกจุดมุ่งหมายสำคัญอันดับแรกของพวกเขาก็คือการรักษาอาณาเขตของตนเองให้เข้มแข็ง และจุดมุ่งหมายอันที่สองก็คือการรักษาความสงบในดินแดนที่พวกตนยึดครองโดยวิธีการส่งเสริมการผลิต พวกบุกรุกส่วนใหญ่ไม่แนวโน้มในความสามารถของชาวแอฟริกันในการปลูกพืชผลสำหรับส่งเป็นสินค้าออก และรัฐบาลอาณาจักรในปัจจุบันที่ทำการเพาะปลูกชาวยุโรป นักเหมืองแร่ชาวยุโรป และพ่อค้าชาวยุโรปในอันที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของแอฟริกา พวกเขารู้ว่า ด้วยเงินทุนและการนำของชาวยุโรปเท่านั้นที่จะช่วยให้ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ได้เต็มที่และมีความเจริญอย่างรวดเร็วในการค้าด้วย

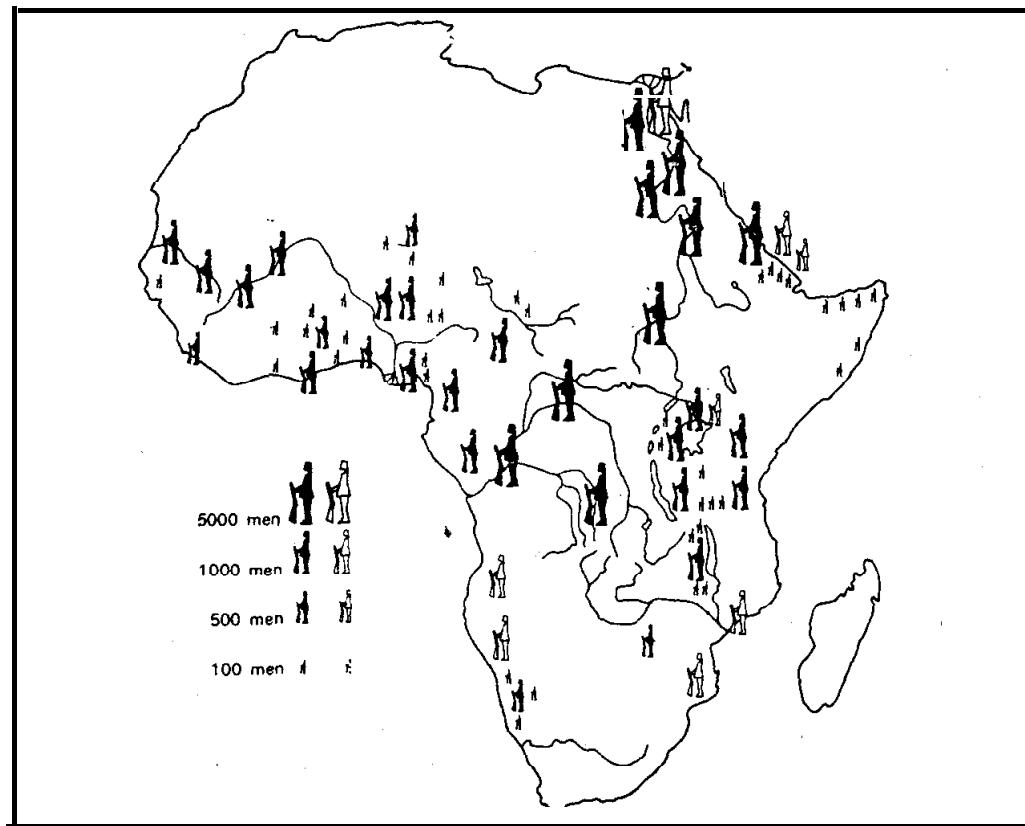
ผลของการตั้งจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นก็คือการระดมกำลังแรงงานชาวพื้นเมืองอย่างใหญ่หลวงตลอดทั่วทวีปเพื่อการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ มีการสร้างทางรถไฟรอบแอฟริกาใต้ซา哈拉 บนฝั่งตะวันตกจากรัฐดาร์ (Dakar) ฟรีทาวน์ (Freetown) อัคกรา (Accra) และ ลากอส (Lagos) บนฝั่งตะวันออกจากมุมน้ำชา (Mombasa) และ ตังกา (Tanga) ส่วนทางใต้เนื้อจากการปรับปรุงระบบทางรถไฟในเคปโคโลนี (Cape Colony) และทราเวลส์ (Transvaal) ให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิมแล้วยังขยายทางรถไฟให้ตรงขึ้นไปทางเหนือผ่านบอตสวานา (Botswana) ไปยัง ซิมบabwe (Zimbabwe) แรงงานที่ใช้ในการก่อสร้างทางรถไฟเหล่านี้เป็นชาวพื้นเมืองซึ่งมีทั้งการจ้างและการบังคับ นอกจากทางรถไฟแล้วยังมีการสร้างท่าเรือใหม่ สำนักงานของรัฐบาล สะพานและถนน ชาวยุโรปที่ทำการเพาะปลูก

และทำเหมือนแร่ มีความจำเป็นต้องแสวงหาแรงงานเพื่อใช้ในการดูดป่า บุกท่องคำ ดีบูก และทองแดง ในระยะเวลาดังกล่าวในช่วงยุโรปต่างมีความกระตือรือร้นและตื่นเต้นต่อผลที่จะได้รับในภัยภาคหน้า ชาวไร่ชาวบุญโรปตามส่วนต่าง ๆ ของแอฟริกาตะวันตกเริ่มงานอย่างเข้มแข็งเพื่ออนาคตของตนเองในขณะที่ราคายังคงสูง เช่น เม็ดปาล์ม ยาง และโกโก้ เริ่มสูงขึ้นในตลาดโลก ส่วนที่ชาวบุญโรปต้องการมากที่สุดภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวหมู่บ้านหั้งหมุดในไนจีเรีย และกองโกลด์โค้กมุ่งตรงเข้าไปเพื่อตัดยาง ส่วนใหญ่ทำพระธาตุรัฐบาลบังคับ ชาวนาในกานาและไนจีเรียต้องดูดป่าเพื่อใช้สำหรับทำไร่โกโก้และโคลา ส่วนคนอื่น ๆ ก็ต้องเก็บรวบรวมน้ำมันปาล์มและเม็ดสำหรับขาย ในยูกันดา หัวหน้าใหญ่ได้รับความช่วยเหลือจากอังกฤษให้หอบหนี้จากอาชญากรรมศัตรุคือพาก คาบากา (Kabaka) หัวหน้าใหญ่จึงช่วยเพิ่มความร่ำรวยให้กับนายใหม่คืออังกฤษโดยการปลูกฝ้ายบนพื้นที่อันกว้างใหญ่ของตน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าหัวหั้งทวีปแอฟริกามีการจัดการด้านเศรษฐกิจอย่างใหญ่หลวงซึ่งต้องใช้กำลังแรงงานชาวแอฟริกันอย่างมาก

ผลงานเศรษฐกิจจากการบุกครุกดังกล่าวทำให้เกิดความสนใจต่อความร่ำรวยมากกว่าสนใจในการปรับปรุงสภาพทางสังคมของแอฟริกา ทำเรื่อได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเพียงเล็กน้อยแต่ก็ให้ประโยชน์อย่างมาก บริเวณรอบ ๆ ทางรถไฟและแม่น้ำที่มีการเดินเรือได้สร้างความร่ำรวย บริเวณไกล ออกไปกล้ายเป็นแหล่งสะสมแรงงานสำหรับทำงานให้ชาวบุญโรป มีการสร้างเมืองใหม่แต่เล็กไว้สำหรับเก็บรวบรวมสินค้าที่จะถูกส่งไปสินค้าออกหรือที่ซึ่งรัฐบาลอาณาจักรทำให้เป็นเมืองหลวงหรือเมืองศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ สินค้าถูกยกมาให้อัญญิในเมืองของพ่อค้าตามเมืองใหม่เหล่านี้ ในเมืองใหม่มีองค์ประกอบเช่น ชาวบุญโรปเป็นประธานคือมีอำนาจสูงสุด ชาวแอฟริกันสามารถหาเงินได้บ้างและอาจมีอำนาจได้บ้างเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่จะถูกบังคับให้ทำงานที่มีความสำคัญเป็นรองชาวบุญโรป เช่น เป็นผู้แทนบริษัทชาวบุญโรป ข้าราชการทางการเมือง เสาร์มีน พหาร หรือตำรวจ ระบบเก่าซึ่งชาวแอฟริกันและชาวบุญโรปมีฐานะเท่าเทียมกันหรือสูงกว่าในธุรกิจการค้าตามที่เรือหรือในด้านการเมืองในเมืองหลวงของรัฐแอฟริกา ได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วเมื่อพากบุกครุกเข้ามาแทนที่¹⁴

การปฏิวัติของชาวแอฟริกัน

ความเข้มงวดของสภาพดังกล่าวทำให้เกิดการปฏิวัติในส่วนต่าง ๆ ของทวีป การปฏิวัติเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในภัยหลัง ค.ศ. 1900 ซึ่งมีถ้อยคำที่แตกต่างไปจากสังคมระหว่างการบุกครุก ความขัดขืนของประชาชนภายใต้ระบบการปกครองอาณาจักรได้ก่อ

รูปที่ 3: แผนที่แอฟริกา ก.ศ. 1900 แสดงให้เห็นกำลังของฝ่ายยิครอสในดินแดนต่าง ๆ ยกเว้น
แอลจีเรีย ตูนิเซีย และแอฟริกาใต้ ทั้งนี้ไม่รวมกำลังตำราวนอกจากในกองโ果 ซึ่งกำลังตำราวน
และทหารเป็นกองเดียวกัน

Ibid., P.36.

ให้เกิดความคิดของการต่อต้าน ซึ่งความคิดนี้ได้แฝงขยายไปอย่างกว้างขวางในหมู่สังคม แอฟริกาที่แบ่งแยก พากເອັນເດເບແລະ ໂຫາຊື່ງຄັ້ງທີ່ເປັນສັຕຽກັນກີ່ຫັນມາຮ່ວມມື້ອ ກັນໃນຮະຫວ່າງ ດ.ສ. 1896 ແລະ 1897 ໃນ ດ.ສ. 1900 ພວກຂະໜາດເຫັນເຫັນຄັ້ງທີ່ເປັນສັຕຽກັນກີ່ຫັນມາຮ່ວມມື້ອ ກັນເອງກີ່ຮ່ວມຕັກັນປົງວິດໃນ ດ.ສ. 1904 ເປັນການປົງວິດຂອງພວກເຂເຣໂຣສ (Hereros) ຊື່ອຟູ່ ໃນເອົາພົກຕະວັນຕັກເລີ່ມໄດ້ ນັບຈາກ ດ.ສ. 1905 ປຶ້ງ 1907 ເປັນການປົງວິດຂອງພວກເນີ (Maji) ໃນແຫ່ນຫານີ້ຢັກຕະວັນອອກເລີ່ມໄດ້ ໂດຍໄດ້ຮັບການຍຸງຈາກພວກຫົວໜ້າແຜ່າທີ່ມີຄວາມ ເຄິ່ງຄົດໃນປະເພດີ່ເດີມ ໃນ ດ.ສ. 1902 ຜັກເຕັກຕ່າງ ຈ ໃນໂສມາເລີ່ມເຮີ່ມຕ່ອຕ້ານກາຍໃຫ້ການ ນຳຂອງໝາວນຸ່ສລິນທີ່ຢັກອຟູ່ ເປັນທີ່ນໍາສັກເກດວ່າການປົງວິດແລ້ວໜີ້ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນທີ່ຮູບນາລ ອາພານີຄົມນີ້ຈຸດນຸ່ງໝາຍໃຫ້ການປັບປຸງແປ່ງທາງເສຽມຮູກໃນລັກຍະຂອງການບັງຄັນແຮງຈານ ທີ່ອີນດິນແດນທີ່ເກີດຄວາມຫາຍນະກາຍຫລັກການບຸກຮູກ ເຊັ່ນ ເກີດໂຮຄະບາດຍ່າງຮ້າຍແຮງ ທີ່ວ່າເອົາພົກຕະວັນໂສມາເລີ່ມໄປລົງທະເລກາຄາລາສັບໃນປະເທດ ດ.ສ. 1890 ໄດ້ກຳລາຍຸ່ງສັດວົງ ແລະ ທຽບພື້ນຂອງໝາວແອົາພົກຕະວັນໃນບວິເວັນດັ່ງກ່າວ ນອກຈາກນັ້ນການເກີດກາຍີກົມີພົກຮະບົບ ກະເທືອນດ່ອຍຖຸກຄົນນັ້ນຈາກຫົວໜ້າແຜ່າໄປຈົນລົງໝາວນຸ່ຍາກຈົນແລະກ່ອໄຫ້ເກີດຄວາມທຸກໆຢ່າກ ລຳນາກຍ່າງແສນສາຫັກ ດ້ວຍພົກຮະບົບດັ່ງກ່າວຈົ່ງທຳໃຫ້ໝາວແອົາພົກຕະວັນມີຄວາມຄືດທາງການເນື່ອງ ແບນໃໝ່ນໍ້າໄປສູ່ກາງຮວມຕັກັນເພື່ອປົງວິດຕ່ອຕ້ານຮູບນາລອາພານີຄົມ

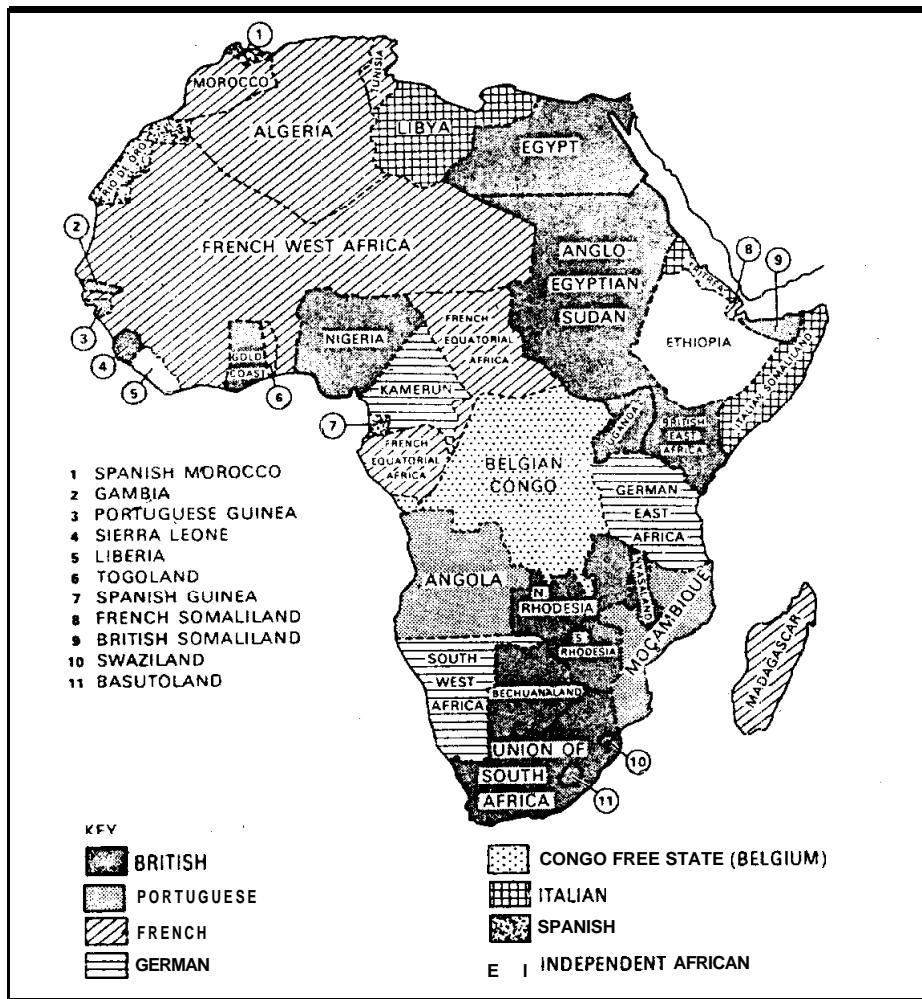
ການປົງວິດຂອງປະຊາຊາວແອົາພົກຕະວັນໄຫຼຸ່ງກູບປະກາດຈົນເກີດການອອງເລື້ອດ ປະຊາຊານທີ່ຮ່ວມໃນການປົງວິດມີຈຳນວນນາກກວ່າປະຊາຊານທີ່ຮ່ວມຕ່ອງສູ່ເພື່ອຕ່ອຕ້ານການບຸກຮູກ ຂອງໝາວຍຸໂຮປະຜູ້ຄົນຄຸກໍາຕາຍຈຳນວນນາກ ກ່າວໄວໄດ້ວ່າໃນ 10 ປີແຮກຂອງຄຣິສຕໍ່ສຕວຣຍ ທີ່ 20 ມີຄົນຕາຍນາກກວ່າຈຳນວນຄຸກໍາຕາຍໃນ ດ.ສ. 1890 ປຶ້ງ 10 ຄັ້ງຮວມກັນ ແນວ່າການ ປົງວິດຄັ້ງແຮກ ຈ ຈຸດປະກາດແຕ່ການປົງວິດກົມໄດ້ສັນສຸດລົງແຕ່ຢັງດໍາເນີນຕ່ອໄປໃນປ່າໄນ ລັກຍະສົງຄຣາມກອງໂຈຣ ການປະກາດກົມແຕ່ລະຄັ້ງມັກໃໝ່ເວລານາແລະເສີຍເລື້ອດເນື້ອ ຢ່າງໄຮກຕາມ ຈຸດປະສົງກົມທີ່ອັນຈາດອາພານີຄົມທີ່ຈະເອົານະແລະປົກຄອງຍັງໄນ່ຄຸກ ລອບກຳລັງທີ່ງ ຈ ທີ່ການກົມແຕ່ລະຄັ້ງໃໝ່ກຳລັງນາກແລະມີຄວາມກົດດັນນາກ ມາດຳນາຍຸໂຮປ ກຳລັງດໍາເນີນລົງບັນຫາຕ່າງ ຈ ສືບ ການທະເລາກັນເອງໃນຍຸໂຮປມັກນີ້ເຮື່ອງເກີ່ວຂຶ້ອງກັນລັກຍະ ການປົກຄອງວ່າການປົງວິດຕ່ອຍ່າງໄຣ ການດໍາເນີນລົງດໍາເນີນການດັ່ງເອງປະໂຫຼນໃຫ້ໄດ້ນາກທີ່ສຸດ ການ ເປັບປຸງແປ່ງທາງຈົນທີ່ມີຄົນຕ່ອງກັນຫົວໜ້າແຜ່າໄປ ແລະ ໂດຍເພີ່ມພະຍຸ່ງຍິ່ງເຮື່ອງແຮງຈານທີ່ຄຸກນັ້ນ ງັ່ງມີລັກຍະຄລ້າຍກັບການກຳທາສ ການທະເລາກັນຂອງໝາວຍຸໂຮປຈະຕ້ອງຄຸກກຳຈັດໄປ ມີເພີ່ມ ໃນເຍອມນີ້ເກີດຕ່ອງກັນທີ່ຮູບນາລຄຸກໂຈຣຕ່ອຍ່າງຮຸນແຮງໂດຍນັກການເນື່ອງຝ່າຍຕຽນຫັນທີ່ຕ້ອງການ ໃຫ້ຮູບນາລລະທີ່ອາພານີຄົມເຕີໃນການເລື້ອດຕັ້ງ ດ.ສ. 1907 ນໂພນາຍຂອງຮູບນາລທີ່ເກີດຕ່ອງກັນອາພາ

นิคมเข้มแข็งมากซึ่งสนับสนุนโดยรายภูมิเดือดตั้ง ส่วนในอังกฤษความคิดบางอย่างเกี่ยวกับลักษณะจักรวรรดินิยมเริ่มเปลี่ยนแปลง ทรงราม บัวร์ (ค.ศ. 1899 – 1902) ซึ่งอังกฤษเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะทำให้ประชาชนในอังกฤษและในยุโรปเกิดความสัมสัยเกี่ยวกับศีลธรรมของการปกครองอาณานิคมที่กำลังแผ่ขยายไป และก่อให้เกิดการทะเลกันอย่างรุนแรงเกี่ยวกับปัญหาที่ว่าใครหรือกลุ่มชนใดในยุโรปที่จะเป็นผู้รับผิดชอบสังคมนานั้น แต่ผลของสังคมนานั้นมีได้ให้ประโยชน์แก่ชาวแอฟริกันโดย มหาอำนาจอาณานิคมกล่าวผู้ตั้งหลักแหล่งผู้ขาวในแอฟริกาและด้วยเหตุนี้เองมหาอำนาจอาณานิคมจึงห่วนใจมากขึ้นในการที่จะช่วยให้ผู้ตั้งหลักแหล่งเหล่านี้มีความสุข และในการทำเช่นนั้นก็มีการเตรียมตัวให้ความช่วยเหลืออย่างมากแก่ผู้ตั้งหลักแหล่งโดยการดึงอาแพลประโยชน์จากชาวแอฟริกันให้ได้มากที่สุด

เมื่อการกบฏของประชาชนส่วนใหญ่เกิดขึ้น รัฐบาลอาณานิคมก็พยายามหาวิธีทางที่จะรักษาฐานะของตน ขณะเดียวกันความเริ่มต้นของการค้าทำให้กลุ่มพ่อค้าและผู้ลงทุนกดดันรัฐบาลมากขึ้น โดยจะไม่ยอมให้รัฐบาลละทิ้งอาณานิคม ดังนั้นถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพบกับความกดดันของการปฏิวัติว่ามีคุณค่าที่ทำให้รัฐบาลเร่งเพิ่มฐานะอำนาจของตนเอง รัฐบาลก็ยังพึ่งกับความกดดันจากผู้ตั้งหลักแหล่งผู้ขาวอีกด้วย จึงเป็นเวลาที่ลักษณะจักรวรรดินิยมมีความมั่นคงซึ่งไม่เคยมีเมื่อการบุกรุกแอฟริกาเป็นเพียงแผนการณ์เท่านั้น

การบีดครองอย่างมั่นคง

ในช่วงเวลาของการบุกรุกแอฟริกา มหาอำนาจอาณานิคมสามารถใช้ประโยชน์จากการแตกแยกกันเองในสังคมแอฟริกาและมีความสัมพันธ์กับรัฐหรืออาณาจักรแอฟริกาที่เต็มใจจะต่อสู้กับรัฐแอฟริกาอื่น ๆ แต่ในช่วงเวลาของการปฏิวัติของประชาชนแอฟริกัน มหาอำนาจอาณานิคมได้รับความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยจากชาวแอฟริกัน เป็นความจริงที่ว่ามีชาวแอฟริกันบางคนต่อสู้เพื่อรัฐบาลอาณานิคมโดยทำงานในกองทัพหรือกองคำรำ และหัวหน้าผู้นำบางคน ตลอดจนข้าราชการแอฟริกันบางคนก็ให้ความช่วยเหลือแก่กำลังของรัฐบาล แต่ที่พวกเขามาทำเช่นนั้น เพราะคาดว่าฝ่ายผู้ปกครองจะต้องเป็นฝ่ายชนะและจะคงอยู่ต่อไป อย่างไรก็ตาม มหาอำนาจอาณานิคมก็มีโอกาสใช้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งไม่มีมาก่อน การบุกรุก ดังเช่น การโทรศัพท์พวกเขาก่อตั้งขึ้นให้ประโยชน์อย่างมาก เพราะทำให้พวกเข้ารู้ข่าวความเคลื่อนไหวของพวากบฏ จนกระทั่งสามารถทราบรวมกำลังในสถานที่ที่ถูกและในเวลาที่ถูก ตีกหรืออาการใหม่ ๆ ที่พวกเขาก่อสร้างขึ้นก็ใช้เป็นฐานสำหรับป้องกันได้อย่างดี กองทหารสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยทางรถไฟ รายได้

รูปที่ 4: แผนที่แอฟริกา ก.ศ. 1914 แสดงให้เห็นการที่ดินแดนต่าง ๆ ถูกยึดครอง

Ibid., P. 38.

ของรัฐบาลที่กำลังเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งก็ใช้ในการปราบพวกรบฏ แต่เห็นอีกส่วนอื่นได้
มหาอำนาจอาณานิคมยังมีอาวุธที่เหนือกว่า อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติของประชาชนยัง
ไม่ถูกปราบให้ราบคาบโดยทันทีทันใด การกบฎในโชมาเลียประสบความสำเร็จอย่างกว้าง
ขวาง และมหาอำนาจอาณานิคมก็ไม่สามารถจัดตั้งการปักธงของตนเห็นอื้อโชมาเดีย
ได้อีก จนกระทั่งภายหลัง ค.ศ. 1922 ที่มหาอำนาจได้รับชัยชนะ เพราะใช้อาวุธแบบใหม่
นั่นคือเครื่องบินที่ระเบิด อาวุธแบบเดียวกันนี้ได้ช่วยให้ฝ่ายเศษจัดตั้งการปักธงที่มั่นคง
เห็นอื้อโชมาได้ในที่สุด การใช้อากาศยานเป็นปัจจัยสำคัญในการต่อสู้ที่ยังไห้ญี่ปุ่นสูด
ท้ายของการบุกรุกแอฟริกา เพราะอากาศยานที่มีระเบิดสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ไม่ว่าจะเป็น
ภูเขาหรือทะเลรายก็ตาม

ดังนั้น การปฏิวัติของประชาชนภายหลังการบุกรุกครั้งแรกประสบความสำเร็จ
เพียงเล็กน้อย หรือไม่ประสบความสำเร็จเลยในหลาย ๆ แห่ง ความพ่ายแพ้ของพวกรบฏ
ทำให้ชาวแอฟริกันได้รับความกดขี่มากขึ้นจากผู้ปกครองอาณานิคม ความกดขี่ดังกล่าววน
เห็นได้ชัดเจนว่ามากขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าและไม่อาจถูกทำลายได้ รัฐบาลอาณานิคมมีความ
มั่นคงกว่าเดิมถึงแม้ว่าการปฏิวัติของประชาชนได้รวมสังคมแอฟริกาเข้าด้วยกันในลักษณะ
ที่น่าประทับใจ แต่เป็นการรวมกันของห้องถีนเท่านั้น ความคิดที่พวกรเขามีเป็นลักษณะ
ห้องถีนเกินไปที่จะหยุดยั้งขบวนการที่กว้างขวางดังเช่นลัทธิชาตินิยมของยุโรป ความคิด
ดังกล่าวนี้ไม่สามารถแผ่ขยายได้อย่างกว้างขวางตลอดทวีป เพราะมหาอำนาจอาณานิคม
มีวิธีการควบคุมอย่างใกล้ชิด โดยอาศัยสิ่งต่าง ๆ ที่พวกรเขารัดตั้งขึ้น เช่น การโทรเลข
และการพิมพ์ ดังนั้น การกบฎจึงมีลักษณะเป็นห้องถีนที่แคบ ๆ ไม่สามารถยึดหรือมีชัย
ชนะเห็นอื้อโชมาใหม่ ๆ ได้ มหาอำนาจอาณานิคมมีความมั่นคงปลอดภัยและประสบความ
สำเร็จในการบุกรุกแอฟริกาในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20¹⁵